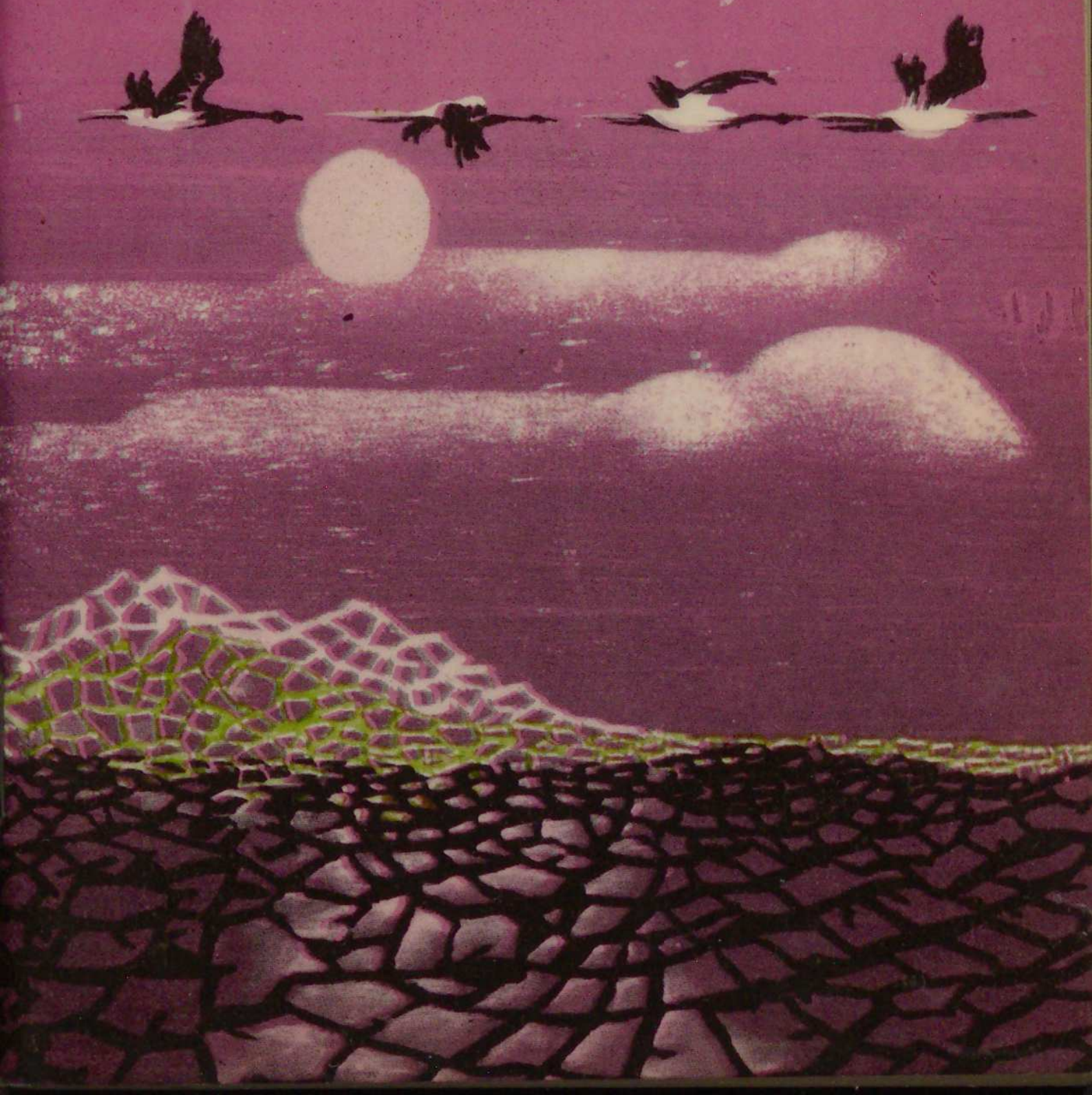

РАФИГ ЛУСИФОРЛУ

Очан Дери

РАФИГ ЛУСИФОРЛУ

Очан јери

(Ше'рләр)

БАКЫ ЈАЗЫЧЫ 1989

Рафиг Јусифоғлу

J—93 Очаг јери. Ше'рләр. Б., Јазычы, 1989
88..с

ISBN 5—560—00415—4

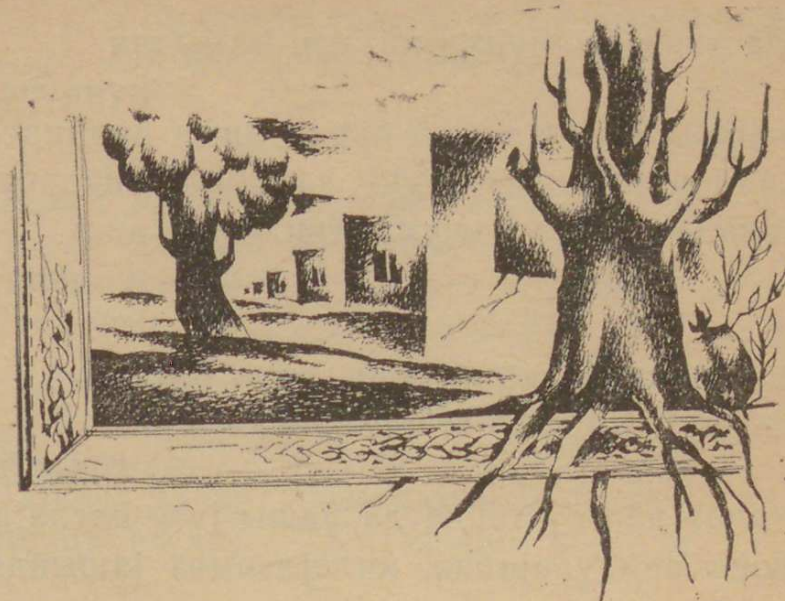
«Очаг јери» шаир Рафиг Јусифоғлунун үчүнчү китабыдыр. Доғма тарпағымыза, улу халгымыза өвлад мәнәббәти, зәнкин тәбиәти-мизи горумаға чағырыш, мајасы сафлыгдан јоғрулан мүгәддәс севки дүјгулары китабда топланан ше'рләрин лејтмотивини тәшкил едир.

J 4702060202—17
М—656—89 — 135—89

С(Аз)2

© Јазычы, 1989

ДОҒУЛДУҒУМ ТОРПАГ — КҮВӘНДИ- ЈИМ ХАЛГ

АЗӘРБАЈЧАН ТОРПАҒЫ

Бәхтәвәрсән, бура кәлмәк гисмәт олмур һәр
кәсә
Достумуздур, ким өзүнү ловғаланыб өјмәсә.
Һисс етмәзсән, әзиз гонаг, ајагларын дәјмәсә
Бу јерләрин атәшини, — бир јерә дүш
машындан.

Бурда нәләр јарадыбдыр тәбиәтин өз әли,
Ғајалары дилләндирәр Фүзулинин гәзәли.
Дүз илгарлы, сәрв бојлу Азәрбајчан көзәли—
Һејрәтиндән даш оларсан, бир јол кечсә
гаршындан.

Күнәјиндә гышда күнәш гар әридир, буз
јејир,
Әскик олмаз гар тығындан јајда белә гузеји.

Дағлар, дашлар тәбиәтин әсрарәнкиз музеји,
Үрәк дојмур бу јерләрин баһарындан,
гышындан.

Галх зирвәјә, өјүнмә ки, сән һамыдан
һүндүрсән,
Үрәјинчә чаваб верәр бурда кими диндирсән,
Икидләр вар, јумруғуну гајалыға ендирсә,
Парчаланар овум-овум, сечиләрми даш
ундан?!

Инсанлары талејини ишә, күчә бағлајыб,
Кәмәнд атыб кур чајлары ахарындан
сахлајыб.

Гочалар вар бу торпагда, јашы јүзү һаглајыб,
Тәпәри вар үрәјиндә, килејләнмәз јашындан.

Тәслим олдун гүдрәтимә, ирадәмә чар-начар,
Гобустаным һејкәлләшән тарихимдән сөз
ачар,

Пис нијјәтлә тохундуму, ајаг алтдан јер
гачар,

Һарај гопар бу јерләрин торпағындан,
дашындан.

Ана торпаг, ана торпаг, һәм дәрман, һәм
тәбибсән,

Үрәјинин истисини варлығыма сәпибсән.
Ајағымы нечә дәфә охшајыбсан, өпүбсән,
Тикан чыхыб гөвр еләјән үрәјимин башындан.

1977

МӘНИМ ИМЗАМ

Имзасыны гојмуш миләл өвраги-һәјатә,
Јох милләтимин хәтти бу имзалар ичиндә.

М. Һади

Имзам јохса имзаларын ичиндә
Мәним дәрдим Араз олуб чағлајар.
Мәним имзам өз гүдрәтли чијниндә
Дүнәними, бу күнүмү сахлајар.

Хәтаинин гүдрәтинә бәләдәм,
Бошалмајыб кәһәринин төрпүсү.
Намәрд әлләр позаммајыб һәлә дә—
Мәним имзам — Худафәрин көрпүсү.

Мәним имзам — Тәбриз, Гарабағ, Кәнчә...
Мәним имзам тарихин јаддашында.
Мәним имзам — Гыз галасы, Әлинчә,
Мәним имзам — Гобустанын дашында.

Дүшмәнимин дар күнүнү көзләрәм,
Севинәрәм, тутар ону санчылар.
Мәни көрмәк истәмәјән көзләрә
Мәним имзам бычаг олуб санчылар.

Сәркимизә өзкә гушлар даданыб,
Тәзә-тәзә севда кәзир башында.
Мәним имзам мәни данан наданын
Һәкк олунуб очағынын дашында.

Бир күн тарих јапышачаг јахамдан,
Ким салачаг бу ишләри низама?

Өвладымын дамарында ахан ган
Тэмиздисә, завал јохдур имзама.

1985

БАЈАТЫ ЈАҒЫШЫ

Шаир достум, бајаты чэк, бајаты,
Һәсрәтимиз јарпаг-јарпаг әрисин.
Гәлбимиздә нечә нискил бој атыб,
Сары Ашыг — ше'римиздә сары сим.

Сары гызыл ахы нә вахт пасланыб?—
Таныјырыг халиси биз, гәлпи биз.
Гој бајаты јағышында исланыб
Көксүмүздә чичәкләсин гәлбимиз.

Сары Ашыг, галх јухудан, сычра, мин
Илһамынын сәнә һәсрәт атына.
Сары Ашыг, сән булуд ол, көлкә сал,
Биз дә долаг ганадынын алтына.

1985

ДОҒУЛДУҒУМ КӘНД

Сығмаз хәјалына бөјүк бир вәтән,
Сығар хәјалына доғулдуғун кәнд.

К. Симонов

Лал олсам, о мәни кәтирәр дилә,
Чырпынар бағрымын башында арзум.

Доғма торпағыны демирәм һәлә.
Көјәрәр кәндимин дашында арзум.

Атамын, бабамын адлары илә
Мәним паспортумда гошадыр ады.
Нә гәдәр бој атсам, учалсам белә,
Өзүлүм ордады, көкүм ордады.

Ај үрәк, бир нәғмә оху дүнјаја,
Ај кечир, ил кечир, дашланыр өмрүм.
Орда көз ачмышам ахы дүнјаја —
Бир чајам, кәндимдән башланыр өмрүм.

Кедирәм, күнбәкүн узаныр бојум,
Тәзә мәнзилләрлә гучаглашырам.
Даһа бәрк ахырам, артдыгча сујум,
Бәс нијә кәндимдән узаглашырам?

Чајам, мәнбәјимдән кәрәк күч алым,
Кеч-тез бу һәсрәтин бузу әријәр.
Мән ахыб кетдикчә фикрим, хәјалым
Дөнәр балыглара, үзәр керијә.

1977

ШӘҒӘР ЈУХУ КӨРӘР...

Күндүзләр дајаныб пједестал үстә
Кәләни, кедәни сүзәр һејкәлләр.
Кечәләр күрсүдән дүшүб аһәстә
Тәнһа күчәләри кәзәр һејкәлләр.

Көјдән улдуз дәрәр полад әлләри,
Сабир гәдәминә ел күл әләјәр.

Саһибинин руһу дағ һејкәлләри
Зәриф кәпәнәкдән јүнкүл еләјәр.

Ајаглар алтында чырпынар кечә,
Јалварар: — Гуртарын мәним чанымы.
Вургун өз евинә кедәр кизличә,
Чәфәр гәбри үстә Сона ханымын.

Нәсими кетдикчә ахар гызыл ган,
Фүзули гојнуна гојар әлләрин.
Кечә ишыглары — аддымларындан
Гопан гығылчымды бу һејкәлләрин.

Шәһәр јуху көрәр сөкүлүнчә дан,
Гыврыла-гыврыла јатар күчәләр.
Һејкәл аддымынын ағырлығындан
Титрәјәр күчәләр, батар күчәләр.

Шириндир Бакынын көрдүјү јуху,
Анчаг јуху көрмәк дејилдир һүнәр.
Еһ, нечә һејкәлсиз даһинин руһу
Кәлиб мејданларда һејкәлә дөнәр...

1985

ҲҮСЕЈН ЧАВИДӘ

Вәтән! Бир өвладың керијә дөнүр,
Икид оғулларың голлары үстдә.
Гојнуна гајыдыр бир пајыз күнү,
О кечиб ајларың, илләрин үстдән.

Кәзир үрәкләри бир кизли далға,
Санки көј кишнәјир, булуд ағлајыр.

Бүтүн Азәрбајҗан галхыр ајаға,
Елә бил гырх иллик сүкут ағлајыр.

Бу гајғы, еһтирам диндирир ону,
Бу кәлиш дашы да көврәлтди бәлкә!
— Охгај! Сүмүјүмүн ачылыр дону,
Мәни торпаг ана көјәртди бәлкә?!

...О кәлән јоллара күлләр дүзүлүб,
Нечә хәбис үрәк батыбдыр јаса.
Она гибтә едир бөјүк Фүзули,
Бахыб көкс өтүрүр Мүшфиг һардаса...

1982

АРАЗЫН ЧАВАБЫ

«Көзүмүздә галды нечә хош арзу, мураз,
Бу инсафсыз чајы көрмәк ағырды бизә.» —
Еһ, о гәдәр килеј-күзар ешитди Араз,
Дилә кәлиб чаваб верди ахырда бизә:

— Әзәл күндән өз мәчрама дүшүб ахырам,
Шаир, сән дә сызылдама, јериндә отур.
«Бура мәним, ора сәнин» — дејиб бағыран,
Чәпәр чәкән инсанлара күлмәјим тутур.

Өз өнүнә көз ешмәјә сән дә тәләсдин.
Чалышдын ки, елин дәрди сәнә дәјмәсин.
Күлмәлидир гоһумбазын, јерлипәрәстин
Араз дејиб, Тәбриз дејиб синә дәјмәси.

Зәманәнин көһләнинә нә јәһәр-јүјән?—
Бош аһ-уфла инчитмәјин мәним руһуму.

Бу саһилдә гардашыҗла јола кетмәјән
Нејләјәчәк о саһилдән кәлән гоһуму?!

Өз нәғмәми охумушам һәјатым боју,
Азмамышам көзләримә думан чөкәндә.
Ајрылыгда нә кұнаһы торпағын, сујун?—
Инсан олуб көрпү тикән, сәрһәд чәкән дә.

Әзәл күндән өз мәчрама дүшүб ахырам,
Шаир, сән дә сызылдама, јериндә отур.
«Бура мәним, ора сәнин» — дејиб бағыран,
Чәпәр чәкән инсанлара күлмәјим тутур.

1986

ГАРА ЗУРНА, ДӨНҮМ СӘНИН КӨЗҮНӘ

Дағларын да санки кәлиб һәвәси,
Гара зурна гајыр-гајыр гајнајыр.
Ода дүшүб зурначынын нәфәси,
Көзләриндә илдырымлар ојнајыр.

Ајры дүшән гузудурму көчүндән,
Мәләр галыб, нәдир онун кұнаһы?!
Аман аллаһ, санки онун ичиндән
Тәртәр ахыр, Араз ахыр, Күр ахыр.

Дағ сәксәнәр динләјәндә бу сәси,
Һејрәтимин зирвәсиди «Һејраты».
Һарајында Короғлунун нә'рәси,
Ајағынын сәси кәлир Гыратын.

Бир очагсан, гызынырыг көзүнә,
Сәнин сәсин тарихимин ајнасы.

Гара зурна, дөнүм сәнин көзүнә,
Дин, бабамын сүмүкләри ојнасын.

Көзүмүздән говду гара јухуну,
Шад еләди бабаларын руһуну.
Нурла долсун гәбри уста Нуһунун,
Көзүн јумуб зурнасыны пүләди.

Күнәш чыхды, дүшдү даға, даша нур,
Аз галыр ки, үфүгләрдән даша нур,
Јахына кет, әлләрини даша вур,
Елә бил ки, даш дејил һеч, пиләди.

Сүмүјүмүз бу сәдаја көкләниб,
Чанаварын гулаглары шәкләниб,
Ана гојун көј чәмәндә тәкләниб,
Гара зурна гузу кими мәләди.

Бир булудду—додағында јағышы,
Бир ағачды—сојуг дејил ағушу,
Нәғмә илә силәләниб коғушу,
Бирдән дашыб руһума нур әләди.

Нечә аһыл бу сәдадан хошланыб,
Ики кәнчин «Вағзалы»сы башланыб,
Гара зурна көрән һара тушланыб,
Елә бил ки, бир сәһрли лүләди.

Араз ахыр бу лүләнин ичиндән,
Бичинчиләр әл сахлајыб бичиндә.
Һамымызы бирчә анын ичиндә
Бу дүнјанын бәхтәвәри еләдин. —

Гара зурна, дөнүм сәнин көзүнә,
Бир очагсан, исинирик көзүнә.
Күч вермисән Короғлунун дизинә,
Дәдә Горгуд сәнә уғур диләди.

Гара зурнанын ичиндэн
Кечэн нэфэс «Чэнки» олар.
«Вағзалы»сы чалынмајан
Көзәлләрин рәнки солар.

Бир күнәшди, гәлбимизә
Нур әләјәр шәфәгләри.
О динәндә кенишләнәр
Кәндимизин үфүгләри,
әнкин олар.

Јада дүшәр өтән чағлар,
Гара зурна чошар, чағлар,
Сүмүјүнә дүшсә, дағлар
Кәпәнәкдән јүнкүл олар.

1981

ЛАЈЛАЈ, ГӘБӘЛӘМ, ЛАЈЛАЈ

Гәбәлә бир јүјрүкдү,
Ону заман тәрпәдир.
Гарачај, Гочаланчај
Санки јүјрүк ипиди.

Гарачај, Гочаланчај
Һәзин-Һәзин охујар.
Бу јүјрүјүн ичиндә
Тарих кедиб јухуја.

Евинин, һасарынын
Кәрпичи учуб лај-лај.

Лајлај, көзүмүн нуру,
Лајлај, Гәбәләм, лајлај!

Лајлај, улу шәһәри
Салан ме'мар әлләри.
Лајлај, евим-ешијим,
Лајлај, өтән илләрим.

Лајлај, дүшмән охуна
Сипәр олан синәләр.
Лајлај, улу бабалар,
Лајлај, улу нәнәләр.

Биз сизи унутмарыг,
Дүшмәнә удузмарыг.
Јатын, архајын јатын,
Јериниздә биз варыг.

1985

ГӘБӘЛӘНИ ГОРУЈАН ҺАСАР

Дүшмән һүчум едәндә
Дөнүб кечилмәз даға.
Бу һасар синәсини
Тез верибдир габаға.

Гылынчлара, охлара
Галхан олуб нә гәдәр.
Бу һасарын өнүндә
Дүшмәнләр ал ганына
Гәлтан олуб нә гәдәр.

Горујармыш шәһәри,
Нә җахшы ки, вармыш о.
Гәбәләнин әјниндә
Зиреһли палтармыш с.

Дашларын, кәрпичләрин
Донуб көзүндә лејсан.
Һасар галыб, шәһәрсә
Олуб јер илә јексан.

Һаны «мәнәм» дејәнләр?
Һаны «мәним» дејәнләр?
Бу һасарын көксүндә
Јатыр дәрдләр, дүјүнләр.

Диндирмә, ағлајачаг,
Булудтәк долуб инди.
Өлән гәдим шәһәрә
Баш дашы олуб инди.

1985

КӘНД ТОЈУНДА

Нә вахт Һәсән кишинин
Овурдлары шишәрди,
Кәндә һарај дүшәрди.

Јығышарды гыз-кәлин
Ејванларын алтына.
Өз тојлары дүшәрди
Нәнәләрин јадына.

Бәј газан диби јејиб —
Һава бир аз нәмишди.

Баш гызышды ојуна,
Гојун-гузу әмишди.

Нурланмышды, Күнәши
Истәјирди Ај дана.
Сүмүкләри јанмышлар
Дүшәрдиләр мејдана.

Дәмчи јаман чошубдур,
Бу тој кимин тојуду?—
Јелләјирди башыны
Куја чалан о иди.

Дејирдиләр: — Ај Имран,
Дәм тутурсан елә сән.
Нә олар, бир дәфә дә
«Дүтдүлүдү» еләсән?!

Тојбашыја нә олду,
Јорулду чал-чағырдан?
О гәдәр «Шабаш!» — деди,
Батды сәси ахырда.

Нечә гоча аһ чәкди,
Нечә чаван одланды.
Нә дурмусан, ај Һәсән,
Бир чал «Кәлин атланды».

Евдә шүшә галмады,
Чилик-чилики етдиләр.
Ушаглар гыз евинә
Хәбәрчилик етдиләр.

Ајдынлыг олсун тәки,
Шәнлик һәмишә олсун.

Үрәкләри гырмајын,
Гырылан шүшә олсун.

Чал-чағыр һеј узанды,
Көјдә улдуз әриди.
Бәј үзүлүр һәсрәтдән,
Бир сүмүк, бир дәриди.

Күн чыхды, бир анлыға
Улдузлар јаддан чыхды.
Тәзә кәлин атланды,
Шән гызлар јаддан чыхды.

Күнәш галхды үфүгдән,
Күнәш тәзә кәлинди.
Онун күл чәмалына
Оғулсан бах кәл инди!

Гызлар нәләр данышды
О күн чешмә үстүндә.
Дава дүшдү кәлинин
Сағ әлинин үстүндә: —

О деди мәним башыма,
Бу деди мәним башыма!
Килејләнди бир гары:
Еһ, нә дејим јашыма?!

Дилә кәлди «Вағзалы»,
Хатирәләр диндиләр.
Гочалар о һаваны
Дәстәләјиб, хәјалән
Тојларына дөндүләр.

1977

ТОЈ ЧӨРӘЈИ САЛЫНАНДА

Күлләјин, сачы күлләјин,
Јохса јандыраp јуханы.
Бәј анасы, иш шулухду,
Әлә вермисән јаханы.

Охлов јајар, шиш чевирәр,
Тәзә бәјин гач јанына.
Она хәләт, буна хәләт,
Сач дирәниб сач јанына.

Јаја-јаја јухалары,
Чохунун гәлби јухалар.
Сөјләјәрләр, гој һамыја
Гисмәт олсун бу јухалар.

Күндә јуха оланачан
Өтән күнләр чөзәләнәр.
Хатирәләр сач үстүндә
Истиләниб тәзәләнәр.

Һәрә бир пај вермәлиди—
Нечә гоһум јахаланаp.
Арзуларын күндәләри
Пардахланар, јухаланаp.

* * *

Тој чөрәји һазыр олду,
Зурначыја көз еләјин.
Һеч дүшмәди сүмүјүмә,
Бу һаваны тәзәләјин.

2. Сиф. 9796.

Гырмызы лент бағладылар
Гочларын бујнузларына.
Тәзә кәлин јандыг верди,
Кәндимизин гызларына.

Бәј дөнмәди өз сөзүндән,
Ов овлады оғул кими.
Сәпин кәлинин башына
Улдузлары ноғул кими.

ГАБОЈ ЧАЛЫНАНДА

О ким иди габој чалды?—
Бир титрәјиш гонду мәним додағыма.
Елә билдим көпүкләнә-көпүкләнә
Дағ чајлары төкүлдүләр отағыма.

Чајлар чыхды мәчрасындан,
Көјләр һөнкүрдү, ағлады.
Бүлбүл кәсди нәғмәсини,
Дурналар ганад сахлады.

Гөнчәнин додағы гачды,
Гызылкүлләр пардахлады.
Ағ түстүләр ганад ачды,
Гара көмүр көз бағлады.

Дәрә ачды ағушуну,
Зирвәләр чатды гашыны.
Даш көврәлди дашлығыјла,
Чинарлар әјди башыны.

Сулар дөнүб буз олдулар,
Чыраглар улдуз олдулар.
Гарылар кедиб хәјала
Он беш јашлы гыз олдулар.

Сәсдән од дүшдү «фәләјә»,
Иблисләр дөндү мәләјә.
Вәтәниндән күсүб кедән
Кәлди мәләјә-мәләјә.

Ағлајанлар шән олдулар,
Сәһралар чәмән олдулар.
Гаратикан коллары да
Дөнүб јасәмән олдулар.

Араз боју сәпәләнди
Габој сәси килә-килә.
Бирдән тиканлы мәфтилләр
Дөндүләр чичәјә, күлә.

Бир анлыға јаддан чыхды
Ајынын да ајылығы.
Габој сусду, көр нејләди
Сәдасынын ајрылығы?!

Габој сусду, чыраг көрдү
Чырагды, улдуз олмајыб.
Гәриб көрдү гүрбәтдәди,
Гары көрдү гыз олмајыб.

Тикан көрдү нә јасәмән?!
Сәһра олмајыбмыш чәмән.
Бүлбүл фәғана башлады,
Дурналар учду јенидән...

ЛӘНКӘРАНДА JAҒЫШ

Нәғмә имиш буранын чән-чисәји,
Дағлар, дүзләр бәләнибмиш әтирә.
Өпдү јағыш һәсрәтлә күл-чичәји,
Өпүшүнүн јери галды хатирә.

Дағларын да гәлби белә јухамы?
Елә бил ки, сәһр јағды синәмә.
Көј курлады, дартыб ачдым јахамы,
Дамчы-дамчы ше'р јағды синәмә.

Бурда күлләр гол көтүрүб сүзәрди,
Бир гызылкүл дәстәсијди «Чәләлә»*
Үрәјимдә нечә дүјғу көзәрди,
Нечә булаг дөнүб олду шәләлә.

Бу јағышын дамласында үзәрләр,
Далда јерә гысылмағын јерими?!
Елә билдим рәгс еләјән көзәлләр,
Ајаг ачан мисрасыдыр ше'римин.

Јахам галды бу һәсрәтин әлиндә,
Ағыл деди: — Бир өзүнү ал әлә!
Кәрәм олдум бу Ләнкәран елиндә,
Үрәјимдән Әсли кечди, а Ләлә.

Шеһә батыб бу күлләрин ләчәји,
Дујан үчүн бир дамба да дәринди.
Бу јағыша гол көтүрән чичәјин,
Һүнәрин вар бирчәсини дәр инди.

1981

*Рәгс групу

АСТАРА

Көјчәк балан күллә чыхды гаршыма,
Бу ше'римин илк мисрасы — Гызылкүл.
Астаранын јағышында үшүјүб,
Әлләримин истисијлә гызыр күл.

Нечә гызын чичәк битди дилиндә,
Нечә чаван тора дүшдү көзүндән.
Бу торпағын јағышы да, сели дә
Јуја билмир көзәллији үзүндән.

Торпағына гәдәм басдым баһарда,
Ағ өртүкләр бәзәк верир үзүнә.
Јашыллығы көрмәсәјдим кәнарда,
Санардым ки, гар әләниб дүзүнә.

Үрәјимин истәјини көз дејәр,
Бу торпағын абидәси — көзәллик!
Горхурам ки, чәләлына көз дәјә,
Јанан гәлбим олсун сәнә үзәррик.

Дөнәрәмми бурдан чичәк дәрмәмиш?!
Бир китабды—дағлар, дүзләр варағы.
Јахынлары јахшы-јахшы көрмәмиш,
Думан гојмур көзүн көрә узағы.

Илә дәјәр бурда кечән бир күнүм,
Демәјин ки, сизә јадам, «кәлмә»јәм.
Гајыданда сел апара көрпүнү,
Бу торпагдан кери дөнә билмәјәм.

1981

Үрәјиндә тәпәр варса, јола чых!
Көзәллијә сары кедән јол ачыг.
Көр нә гәдәр кениш имиш бу дүнја,
Јамачы кәз, јаваш-јаваш јала чых!

Үфүгләрдә батан күнәш одланыр,
Көксүм алтда нечә дүјғу атланыр,
Бура нијә «Гарачы јурд» адланыр,
Нә кәзирмиш көрән бурда гарачы?

Кор булагын көзүнә јаш кәлә бир,
Лазым кәлсә дар ајагда күлә бил,
Бу көзәллик дәнизиндә елә бил,
Ағ јелкәнди көрүнән һәр алачыг.

Зирвәдәки думандымы, сисдими?
Тунча дөнән бу үфүгләр мисдими?!
Көјгуршағы — пахыр тутан һиссими
Чәмәнләрдә галајлајан галајчы.

Одму јаныр о дағларын гашында?
Бир көзәллик сәркиси вар гаршымда,
Көрүнәсән каш јолун о башында —
Көз јол чәкир, үрәк һәсрәт, гол ачыг.

Ган фышгырыр бу дағларын көксүндән,
Гәлб од алыр лаләләрин көзүндән,
Јусифоғлу, чичәкләрин көзүндән,
Ичдијин шеһ — дәрдләринин әлачы...

1983

Нә вахтдыр бу дүнја бошалыр, долур,
Һеч өзү дә билмир јашыны Кәпәз.
Зирвәси һәмишә думан, чән олур,
Көј көл јашынмагдан, јашыныр Кәпәз.

Галхана чеврилир онун тәпәси,
Азғын шимшәкләри гојмур јахына.
Тәбиәт думана бүкүр Кәпәзи —
Горхур ки, көз дәјә о бој-бухуна.

1987

МАРАЛКӨЛӘ ЈОЛ КЕДИРӘМ

Маралкөлә јол кедирәм севинчәк,
Дәрә чичәк, тәпә чичәк, јер чичәк...
Елә бил ки, әл еләјиб һәр чичәк,
Сөјләјир ки, руһун олсун, мәнә бах.

Күнәш галхыб, зүлмәт кечә әријиб,
Зирвәләри јенә думан бүрүјүб.
Ағач көрдүм, ајаг үстә гурујуб,
Мешәләрин сачындакы дәнә бах!

Елә билмә думан даға кәнәшир,
Кәдикләрдә марал дуруб кәрнәшир.
О јанда чән, бу јанда јәј күнәши,
Јағыша бах, думана бах, күнә бах!

Бу лөвһәјә тәбиәтми гол гојуб?!
Күл-чичәкләр алов сачыр јол бојуб?!
Мешәсиндә ағач көрдүм голбојун,
Уласа бах, палыда бах, вәнә бах.

Чин олубдур нечә арзун, диләјин,
Думанларда итиб-батыб килејин,
Чәкиб сәни бу дағлара талејин,
Јусифоглу, көзүн дојмур, јенә бах!

1982

БУ КЕЧӘ

Јухума кирибдир дағлар, мешәләр,
Көјләрдә илдырым чахыб бу кечә.
Кәндимиздә олан чајлар, чешмәләр,
Јуху дәнизимә ахыб бу кечә.

Талада кәкликләр кәлибләр дилә,
Јенә дә дағларда чичәкли јаздыр.
Тәпәдән дәрәјә енән шәләлә,
Елә билирдим ки, сәдәфли саздыр.

Кәлинми көчүрдү дағлар бу кечә,
Кәпәз ағ либасда нә көјчәк иди.
Бир әсәр јазмышды баһар бу кечә,
Онун һәр кәлмәси күл-чичәк иди.

Нә көрсәм јахшыдыр јухудан дуруб,
Көрдүм ат ојнадыр чөлдә гарлы гыш.
Исти јатағымдан мәни галдырыб,
Дағлара апаран јухуја алгыш.

1976

САРЫ АШЫГ ЈАНҒЫСЫ

Дедим: — Күләбүрдә чох галыб һәлә?—
Бизи мат-мат сүздү оғлан да, гыз да.
Гәбриниз үстүнә јол кәлә-кәлә
Сизә тој еләдик хәјалымызда.

24

Ким гол көтүрәчәк, јахшы, бу тојда?—
Ешгинин о парлаг үлкәри солуб.
Сән галдын о тајда, Јахшы бу тајда,
Арада күнаһкар һәкәри олуб.

Көврәлди, гәлбимиз ипәјә дөндү,
Елә ки, ше'рини су кими ичдик.
Сәнин нәғмәләрин көрпүјә дөндү—
Үстүндән адлајыб о таја кечдик.

Јахшы дајанмышды күнаһкар кими,
Мәзары өнүндә хәјала далдым.
Сәнин башдашына дәјән әлими,
Онун башдашына гојчаг, од алдын:

— Мән Ашығам ја дәли,
Ја диванә, ја дәли.
Гәбрим од тутуб јанар —
Сәнә дәјсә јад әли.

1987

ИЈДӘ ӘТИРЛИ НӘҒМӘЛӘР

«Ағ сачларым» ше'ринин мүәлли-
фи Г. Гасымзадәјә.

О күмүшү сачлара бах,
Шәфәги дөрд јаны тутуб.
Дағ башында гар дејил о,
Бир ағ баһар булудуду.

Ала көзләрини сыхса,
Јаш әләнәр килдир-килдир.
О булуддан јаған јағыш
Бәнөвшәдир, гәрәнфилдир.

25

Һәр бириндә гејрәт жүкү,
О ағ сач башын тачыды.
Дуруб кәнардан бахырам,
Санки ијдә ағачыды.

О ағачын будағындан
Ше'р «дәрдик» биз нә гәдәр.
Рухумуза нур чиләди
Ијдә әтирли нәғмәләр.

1983

* * *

Кәндимә гонаг кәлән дост,
Өз бәхтиндән күс ки,
Сән адичә бир чичәк көрүрсән,
мән баба гәбриндән бојланан нискил.
Мин хатирә ујујур
о дағын зирвәсиндә,
бу дәрәнин гучағында.
Бир һәсрәт нәғмәси чағлајыр
бу булағын додағында.
Бир үрәк титрәјир
бу ағачын һәр јарпағында.
Бир ата һәнири вар
бу евин сувағында....
Сән адичә дәрә, адичә дағ көрүрсән.
Сән адичә ағач, адичә јарпаг көрүрсән.
Сән новуну сел апармыш адичә булаг
көрүрсән,
Сән сувағы төкүлмүш адичә отаг көрүрсән.
Мән о дәрәдән, о дағдан,
о ағачдан, о јарпагдан,

новуну сел апармыш булагдан,
сувағы төкүлмүш отагдан
јаманча утанырам...

1987

ЧАЈЗӘМИДӘ ГЫШ КЕЧӘСИ

Мешә һејрәтә кәлиб,
Чәј һејрәтә кәлиб.
Улдуз һејрәтә кәлиб,
Ај һејрәтә кәлиб.
Кечә һејрәтә кәлиб,
Гыш һејрәтә кәлиб.
Јухудан ојатдығымыз
Гуш һејрәтә кәлиб.
Чәј елә бил сорушур
Ајдан сүзүлән нурдан:
—Кечәнин бу вахтында
Инсан нә кәзир бурда?!
Булаг һејрәтлә бахыр,
Мешә һејрәтлә бахыр.
Инсан Ај ишығында,
Инсан гар ишығында
Шам кими әријиб ахыр.
Һејрәт һејрәтә говушур,
Һејрәт бир чыраг олур.
Инсан һејрәтә кәләндә
Көзләри булаг олур...

1986

ЗИРВЭДЭ

Учалмаг—арзумун эзэли, илки,
Бир дэфэ гыј вурмаг јүз өмрө дэјэр.
Зирвэ гартал үчүн зирвэ дејил ки,
Гартал јоруланда енэр зирвэјэ.

Көнлүмэ руһ верэн онун сәсидир,
Мән гәриб сәјмырам өзүмү орда.
Зирвэләр гарталын сөз күрсүсүдүр,
Гарға дејэ билмәз сөзүнү ордан.

БУЛЛУР БЭЛЭДЧИМ

Гысылдым бир палыд будағына мән,
Хәјалым һәр јаны кәзди, долашды.
Дөндүм хатирэләр булағына мән,
Гајғысыз күнләрим күкрәди, дашды.

Мешәнин гојнунда итирдим јолу,
Һүндүр бир тәпәнин чыхдым үстүнә.
Ганатды дизими һәмәрсин колу,
Јончанын сујуну сыхдым үстүнә.

Чијәләк гохусу тутду һәр јаны,
Јашыл бир талаја ендим еһмалча.
Јухары баханда көрдүм сәманы,
Ашағы баханда јашыл бир халча.

Әјилдим булагдан бир гуртум ичим,
Јол һаны? Бүрүдү мәни һәјәчан.
Бир чешмәнин сују олду бәлэдчим,
Өтүрдү о мәни чошгун чајачан.

1976

ЈЕРИН ЈЕРИНӘ ОЛСАМ

Касыбын әјниндә
исти көјнәкди.
Пәтәкдә балды,
Чәмәндә чичәкди—
Күнәш.

Тарлада сүнбүлдү,
Чөлдә сармашыгды.
Будагда мејвәди,
Көздә ишыгды—
Күнәш.

Чан верир күрәмизин
Торпағына, дашына...
Јерин јеринә мән дә олсам
Доланардым онун башына.

1985

ӘЛ ГУЗУСУ

Аллы-күллү јонча јејир
көвшәк-көвшәк.
От далынча доланмајыр
көвшән-көвшән.
Чөрәк јејир, кишмиш јејир...
Бу дүнјанын бәхтәвәри
Мәнәм дејир.
Һамы ону сығаллајыр,
Һамы ону әзизләјир.
Билмәјир ки,
Бу гајғынын архасында
Бәхтәвәри нә көзләјир.

1981

ОЧАГ ДАШЫ

Одларын ичиндә һәр вахт галса да,
Дашдыр, дашлығыны о һеч данмајыб.
О нечә јанана шаһид олса да,
Өзү јанмајыб.
Бәлкә буна көрә, дүшүнүрәм мән
Үзү гара чыхыб одлар ичиндән?

КИШИ ҮРӘЈИ

Ағлын сөз кәсәндән тутдун доғру јол,
Көрдүн завал јохдур мәрдә, доғруја.
Дөздүн нечә-нечә дәрдә, ағрыја,
Мәним фил үрәјим, азмаң үрәјим.

Күмүшә дөндәрди сачымы илләр,
Мәни гынамасын гој бизим елләр,
Тохунду әлимә кәманә телләр,
Һөнкүрүб ағлады каман үрәјим.

Севки нә јахшы ки, бахмајыр јаша,
Гәлбиндә илк баһар кет үзү гыша,
Киши синәсиндә киши тәк јаша,
Кимсәдән истәмә аман, үрәјим.

Пај вердин һамыја дүјғудан, һиссдән,
Јохдур бир горхумуз думандан, сисдән.
Әләјиб сечәчәк јахшыны писдән,
Ән көзәл сәррафды заман, үрәјим.

1981

О БАҒЫН АҒАЧЛАРЫ

Ушағлығда дәрс кечдијимиз мәк-
тәбин, онун көзәл бағынын јериндә
шум көрәндә көврәлдим.

Бурда бир көзәл ев варды—
Үрәјимдән бир аһ гопуб.
О ев көјәми чәкилиб,
О ев торпағамы һопуб?!

О евин итдији јердә
Елә бил ки, аһды илғым.
О илғымын архасында
Мәним көврәк ушағлығым.

О евин дөрд тәрәфиндә
Бир көзәл бағ варды о вахт.
О бағын көксүнә ахан
Бир булаг чағларды о вахт.

О ев учуб дағыланда
Бу бағы да тутуб гарғыш.
Демә бу бағын үстүндә
О евин көлкәси вармыш.

О ағачын будағында
О бүлбүлләр өтмәз даһа.
Шумланыб о бағын јери,
О ағачлар битмәз даһа.

Әзиз бала, зәррә гәдәр
Јалан јохду сөзләримдә.
Бах, о бағын ағачлары
Битиб мәним көзләримдә.

1987

Әјринин кимсәјә ахы нә хејри,
Дүзләрә һәмишә еһтијач олур.
Бәс нијә мешәдә јашајыр әјри,
Кәсилән һәмишә дүз ағач олур?

**ДЕЈИРӘМ ЈАХШЫ КИ,
БУ ГӘЛӘМИМ ВАР**

Дејирәм јахшы ки, бу гәләмим вар.
Көнлүмү ачырам мән она һәрден.
Бир һәсрәт чешмәси чошар, чағлајар,
Бир арзу көјәрәр о дәјән јердә.

О мәнә садигди интизар кими,
Күлүнкә чевриләр десәм: дашы јар!
Јорулмаг билмәјән бир гатар кими
Гәлбимдән кағыза нискил дашыјар.

Шәрикди севинчә, ортагды дәрдә,
Гыјмаз ки, гәлбимин алову сөнә.
Бир мизраба дөнүб тохунар һәрден,
Мәним һәсрәтимин сары симинә.

Бир јашыл будаға дөнәр баһарда,
Мәним ондан ајры тәманнам јохду.
О мәнә архады чәтиндә, дарда,
О мәним әлимдә гылынчды, охду.

Дүнјада нә гәдәр бугәләмун вар,
Даһа дизләримин күчү түкәниб.
Јахшы ки, јахшы ки, бу гәләмим вар,
Ајаға дурурам она сөјкәниб.

1984

Мән бу даға вурулмушдум көрпә чағымдан,
Кәндимизә јол чәкәнләр ону ојублар.
Бир абидә дүзәлдибләр јол гырағында,
Сују сысга бир булаға һејкәл гојублар.

Өзүнә дә ад верибләр: «Чејран булағы»,
Кәлиб-кедән судан ичмир, һејкәлә бахыр.
Ондан јүз јол сују сәрин, шәфа гајнағы
Булаглар вар кол дибиндә чағлајыр, ахыр.

Мән онларын көзләриндән өпмүшәм бир вахт,
Һәр биринин сәси галыб гуагларымда.
Дүшүнүрәм, гисмәтә бах, тәлејә бир бах,
Инсанлара охшары вар буагларын да...

1984

САЗ КӨЈНӘКДӘН ЧЫХАНДА

Көјнәкдән чыхартды сәдәфли сазы,
Булуд арасындан күнәшми чыхды.
Шәфәгли телләрә гәлбим тамарзы,
Нәғмәләр сел кими күкрәди, ахды.

Симләр мин һекајәт данышды мәнә,
Севинчим күкрәјән бир дәниз олду.
Нәғмә дәнизинә баш вурдуг јенә,
Сојунан саз олду, «чимән» биз олдуг.

* * *

Охуја-охуја дурналар көчүр,
Јарпаглар төкүлүр—пајыз ағлајыр.
Пәнчәрә өнүндән бир оғлан кечир,
Пәрдә архасында бир гыз ағлајыр.

З. Сиф. 9796.

Нә үчүн кизличә дуруб көзләјир?! —
Гәлбиндә бир үмид көзәрир бә'зән.
Бир гәриб мәһәббәт вәтән истәјир,
Нә үзлә керијә дәнсүн јенидән?!

1976

ИЛК ГАР

Гәлбимизи ача билмир Чәнуб гышы,
Јерә чатмыр, гар јағса да инчи-инчи.
Нарда галыб тәбиәтин буз нахышы? —
Көјдә өлүр көрпәләрин ағ севинчи.

Нәсрәт чәкир гарлы гыша нечә үрәк,
Гар алтында мүркүләјир јүз дағ, дәрә.
Көјдән енән дәстә-дәстә ағ кәпәнәк
Бәјәнмирми күчәмизи — гонмур јерә?!

Јер ағарыб, бу севинч дә чыхды әлдән,
Зәнк вурулду, синфә кирдик дәстә-дәстә.
Көзләр бахыр мүәллимә, фикир чөлдә,
Гар јағачаг бу күн нечә дәрсин үстә.

1984

ДӘЈИШМӘ

Мәним бәхт улдузум һәлә
Көјүн једди гатындады.
Башдашым олачаг мәрмәр
Нардаса јер алтындады.

Мән көчәндә јер алтына,
О чыхачаг јер үстүнә.
Дөнәчәк ади инсанын
Кичик хатирә бүстүнә.

СУМГАЈЫТ

О сајрышан ишыгларын көрән нә дејир? —
Нечә үрәк пәрванәтәк ода атылыб.
Нечә чаван јухусунда көрәммәдији
Көзәлләри Сумгајытда көрүб, мат олуб.

Дил ачыбдыр нечә кәнчин ширин диләји,
Үрәјиндә тикмәк, гурмаг һәвәси кәлиб.
Бу шәһәрә нечә дүзүн күлү, чичәји,
Нечә дағын көнүл ачан һавасы кәлиб.

Она бағлы илләримиз унудулармы? —
Милјонлара доғма олуб Сумгајыт ады.
Јурдумузун елә кәнди, шәһәри вармы,
Бу шәһәрдә јашамасын онун өвлады?

Бурда кимсә тәләјиндән дејил наразы,
Гара күн дә тој-бајрама дөнәр бу јердә.
Шәкинин гара зурнасы, Газағын сазы,
Гарабағын тар-каманы динәр бу јердә.

Өвладлары бир-бириндән хошбәхт, бәхтијар,
Адамларын бир-биринә гајнајыр ганы.
Евсизләрә ев олубдур, јарсызлара јар,
Асланлара, Шәмшадлара һүнәр мејданы.

Күндән-күнә учалыр о, артыр гүдрәти,
Бир јенилмәз даға дөнүр гүрур көксүмдә.
Сумгајытым бәхтәвәрди, сәксән милләтин
Мәрд үрәји бир аһәнклә вурур көксүндә.

Бир гартала бәнзәри вар, буна чох шадам,
Узаг-узаг үфүгләрә дикилиб көзү.
Она шәһәр сөјләмәк дә истәмир адам,
Санки бөјүк бир өлкәдир Сумгајыт өзү.

1981

БИЗЭ ИНСАН ДЕЖЭРЛЭРМИ

Гочалајдыг икимиз дә,
 Јә'ни гоша гарыјајдыг.
 Оғул-ушаг сарыдан да
 јарыјајдыг.
 Көзүмүздән ахмајајды
 Бир гәтрә јаш.
 Оғул тоју көрмәк нәдир,
 Нәвә тоју көрәјдик каш!
 Дејирсән: — Чох јашајардыг,
 Гајғыларын учбатындан
 Чүрүтмәсәк өмрүмүзү.
 —Бизә инсан дејәрләрми —
 Арзуларын атәшиндә
 Әритмәсәк өмрүмүзү?

ЧИЖИН-ЧИЖИНЭЖЭМ ПАЈЫЗЛА

Һәзинликдән юғрулуб елә бил,
Сон баһар сөзү, пајыз ады.
Чијин-чијинәјәм пајызла,
Өмрүм үзү пајыз ады.
Бағымыздакы ағачлар
Елә бил мәнә пај узадыр,
Мејвә пајы.
Бир ишыгды санки
Алмаларын, һејваларын
Һәрәси...

Бәс мәним мејвэләрим һаны,
Дост-таныша совгат верәси?!

Чијин-чијинэјәм пајызла,
Өмрүмүн үзү пајызады.

1984

УШАГЛЫҒЫМ

Ушаглығым чыхыб кетди нарын-нарын,
Бир дә чәтин гонаг кәлә о бу даға.
Мејвәләри биз олардыг ағачларын —
Бу будагдан тулланардыг о будаға.
О күнләрим көчүб кетди, һарај, һарај...
Һарда галды «Сүдлү сүмүк», «Моллаһарај?»
«Дирәдөјмә», «Јолдаш сәни ким апарды?»
О күнләри өмрүмүздән ким апарды?
Ушаглығым шимшәк кими чахды кетди,
Ушаглығым гарғы атын белиндәчә чыхды
кетди.

Ағачларын будағында галды мәним
ушаглығым,

Бир дә, бир дә
Өз анамын додағында
галды мәним ушаглығым.

АНАМА МӘКТУБ

Доғма өвладындан галмысан кендә
Салам, әзиз ана, оғлундан салам.
Билирәм, дурмусан элин чәнэндә,
Дејирсән көрәсэн нечәдир балам?

¹ Ушаг ојунлары

Дарыхма, аначан, кефим пис дејил,
Бир-бир күнлэrimi салырам јола.
Тәсәлли верирсән, нәдир ки, бир ил
Һамы әскәр кедир, дарыхма, бала.

Орда оlanda да елә беләјдин,
Јоллара бахардын дарыханда сән.
Дејирсән, ај оғул, каш тез кәләјдин...
...Тәсәлли верән дә, дарыхан да сән.

Һәјат јолларында ағарыб башын,
Нәләр чәкмәмисән сән биздән јана?
Дөјүшдән кәлмәјиб ики гардашын,
О вахтдан галмысан сән јана-јана.

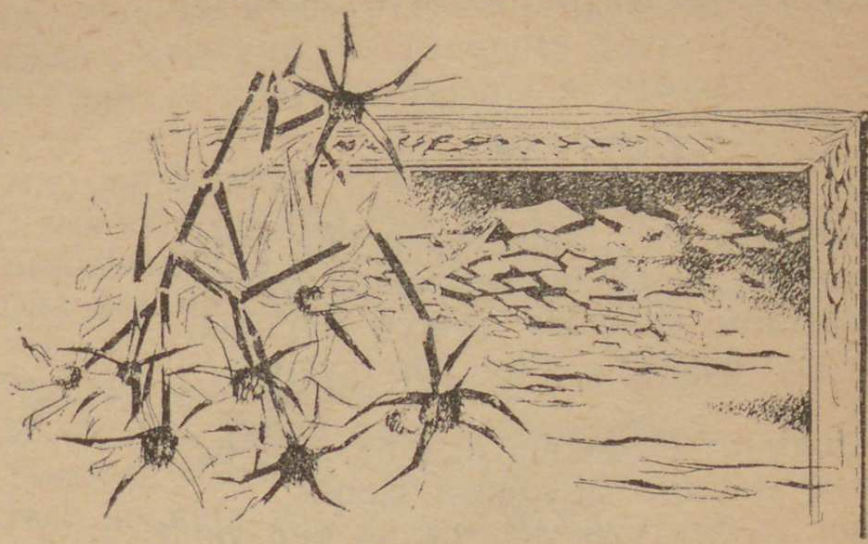
Ики јара вармыш сәнин бағрында,
Бу дәрдә ачизләр чәтин ки, дөзә.
Сонра өјрәндим ки, вәтән уғрунда
Кедиб дајыларам кедәр-кәлмәзә.

Бағланыб өлүмүн горхунч голлары,
Һәјат дөнмәзләри арајыр, сечир.
Мән инди билдим ки, чәбһә јоллары
Бүтүн аналарын гәлбиндән кечир.

Сөһбәт узун чәкди бир аз дејәсән.
Аначан, гәлбини бүрүмәсин гәм.
Бир дә ки, мәнимчүн һеч дарыхма сән,
Вәтәнә борчуму вериб дөнәрәм.

Дүшмәни дидәрәм бил ки, дишимлә,
Оғлунун һәр јердә көрүнәр јери.
Елә кәләрәм ки, бу кәлишимлә
Иткин дајыларым гајыдар кери.

СЕВИНЧИМ — КӘДӘРИМ

УЛДУЗЛАР

Таләјә бах, һәр вахт көјдә олса да,
Гаранлыгда көзә дәјир улдузлар.
Еһ, күндүзләр дили көдәк олса да,
Кечәләр кәл, көр нә дејир улдузлар!

Арзуларым дејил ејни бичимдә,
Көзә дәјмир һеч адым да, саным да.
Бәхт улдузум улдузларын ичиндә,
Өзүм јердә, адамларын јанында.

Бөјүклүјү кедиб өјрән күнәшдән,
Вар һәр кәсин өз мәнлији, гүруру.
Ишығыјла өјүнсәјди күнәш дә,
Һеч кәс гәбул еләмәзди о нуру.

Ким истәјәр чылызлашмаг, кичилмәк?—
Көнлүмдәки арзулара күлүрсән.
Улдуз олуб улдузлардан сечилмәк
Һәр улдуза гисмәт олмур, билирсән.

ТАЈТУТАН

Инсанлар бир јана, евләр бир јана,
Јадыма зәнчирли көпәкләр дүшүр.
Дәрјазлы кишиләр дүшүб мејдана,
Күллү бичәнәјә тәзә вәр дүшүр.

Ахшам от верирләр ики бағ, үч бағ,
Јенә ајағыма долашыр сичим.
Мән дә бир ушағам, чылыз бир ушаг,
Аты жүкләмәјә чатмајыр күчүм.

Өзүнә гарышыб һәрәнин башы,
Јүкләнир тарлада улаг, ат, гатыр.
Ахыр јанағыма исти көз јашы,
Јенә дә дадыма тајтутан чатыр.

Тајтутан — мешәдән гырдығым ағач,
Тајтутан — көмәкчим, јахын јолдашым.
Гышда инәјимиз нијә галсын ач,
От-алаф јығмаға гарышыб башым.

Мәни горхутмурду кичик дә олсам
Горугчу Зијадын сөзү, һәдәси.
Дејәрди: — Чанымы јығды боғаза
Бу Јусиф мүәллимин бөјүк кәдәси.

Бағрымын башында ачылан чичәк
Алышды гәлбимин тәзә горуна.

Күн кечди, о аллы-күллү бичәнәк
Дөндү редаксия гапыларына.

Орда да ушагдым, бурда да ушаг,
Һәрәнин өз мәшһур сојады вармыш.
Дедим өз-өзүмә: — Таләјимә бах,
Ше'рин дә горугчу Зијады вармыш...

Јенә дә Зијадын кефини поздум,
Демә ки, бу оғлан эчәб мәтинмиш.
Бир бәнд чап етдирмәк сән демә, достум,
Бир бағ от алмагдан јүз гат чәтинмиш.

Һәрдән көврәлирәм, көзләрим долур,
Нә билим, сабаһ нә көзләјир мәни?
Үмидим, инамым тајтутан олур,
Јенә дә мејдана сәсләјир мәни.

БИБИМИН СӨЗЛӘРИНДӘН

Аһын бу дағлара кәлсин,
Дағ аһлара дөзәр, бала.
Ашкар јана билмәсән дә,
Ичин-ичин көзәр, бала.

Кәл бу сөзүн дураг үстә,
Зүлмәтдән гач, чыраг истә.
Аз баш сындыр вараг үстә,
Сәни фикир үзәр, бала.

Тәкрар етмә дедијини,
Оғулсан ач бу дүјүнү:
Өзкә өзкә итијини
Бајатыјла кәзәр, бала.

Азалт гышын сәртлијини,
Әсиркәмә мәрдлијини,
Вугарлы ол, пәртлијини
Бирдән јағы сезәр, бала.

Тәрәзидир елин көзү,
Гијмәт верәр бир күн өзү.
Гулаг ассан, онун сөзү
Һәјатыны бәзәр, бала.

ЗАМАН

О һара тәләсәр, билмирәм һара?—
Ашар бәрәләри, кечәр дүзләри.
Ағ чығырлар салар гара сачлара,
Галар јер үзүндә ајаг изләри.

Билинмәз үнваны, билинмәз јашы,
Һәрәјә бир чүрә совгат көндәрәр.
Чанлыја чевирәр торпағы, дашы,
Чанлыны торпаға, даша дөндәрәр.

Көр нәләр төрәјәр кәрдиши илә,
Бә'зән дүшүнүрәм: бәлкә дә заман
Кетсәјди тысбаға јериши илә,
Көзүмүз дојмазды јенә дүнјадан.

Гој артсын сүр'әти, үрәкдән шадам,
Өмрүн саһилинә кеч-тез јетәчәм.
Заманын гурбаны олудур атам,
Замана көз дикиб нәвәм, нәтичәм.

БУ ДҮНЈА

1

Галаларда гајнаг олуб санки даш-даша,
Дәрәләрдә селләр, сулар чағлајар, дашар,
Хәјалымын булудлары кәләр баш-баша,
Көзләримдә шимшәк олуб чахар бу дүнја.

Көвшәнләрдән, зәмиләрдән ајаг јығышыб,
Үрәјими нурландырар бир гыз бахышы,
Бу дүнјанын һәр севинчи бир јаз јағышы,
Дамарымда селә дөнүб ахар бу дүнја.

Өз ағлымын будағында әсир һәјатым,
Гит'әләрдә көбәләк тәк бој атыр атом,
Фарағат дур өз јериндә, гардашым, атам,
Чичәк олуб гәбримиздән галхар бу дүнја.

2

Инсан вар ки, өмрү кечиб боран ичиндә,
Нечә күлү гөнчә икән дәрди бу дүнја.
Елә тәзә дәрд верир ки, бир ан ичиндә
Унутдуруп нечә көһнә дәрди бу дүнја.

Јахшылары, јаманлары арады, сечди,
Көзләриндән нечә гәриб илдырым кечди,
Бир дә көрдүн даға, дүзә ағ либас бичди,
Бир дә көрдүн күллү халы һөрдү бу дүнја.

Јашамагчүн бағышлады чөрәји бизә,
Севмәк үчүн бәхш еләди үрәји бизә,
Очаг олуб нур кәтирди үрәјимизә,
Түстү олуб көзүмүзә кирди бу дүнја.

Бу һәјата бирчә дәфә кәлмирми адам?!
Ај инсанлар, өмрүнүзү вермәјин бада,

Гоча Хәјјам сағ әлиндә нур долу бадә,
Һарај салыб ғышгырыр ки, бирди бу дүнја.

Јусифоғлу, һеј дөјүрсән көзүнү һәлә,
Сән дә дејә билмәмисән сөзүнү һәлә,
Инсан оғлу дәрк етмәјиб өзүнү һәлә —
Башдан баша мө'чүзәди, сирди бу дүнја.

1984

КӘДӘРИМ — СЕВИНЧИМ

Севинчи бөлмәјә һамы һазырдыр.
Кәдәрин ортағы тапылмыр анчаг.

М. Лермонтов

Јазыгсан, јохдурса көнүл һәмдәмин,
Дүнјада һәр кәсин өз сирдашы вар.
Дәрдини бөлүшсән азалар гәмин,
Севинчи бөлүшсән севинчин артар.

Бир көнүл һәмдәми һалымы сорса,
Ачарам дәрдами, үрәк динч олар.
Ән ағыр кәдәрин ортағы варса,
О кәдәр өзү дә бир севинч олар.

1972

ГӘБИР ГАПЫСЫНДА ПАСЛАНАН ГЫФЫЛ

От басмыш чығырын јол чәкир көзү,
Һәсрәт чадар салыб, дашы да бөлүб.
Бир вахт бу көзәлин өлмүшдү өзү,
Инди она олан мәнәббәт өлүб.

Торпаг унутмајыб о аһы, уфу,
Шаһидсән нә гәдәр көз јашына сән —

Гәбир гапысында пас тутан ғыфыл,
Көз дағы олмусан баш дашына сән.

Һаны, бу килидин ачары һаны?
Сојуг мәрмәрин дә көзләри долуб.
Һаны, бу гапынын ачаны һаны? —
Адичә бир ғыфыл ғыфылбәнд олуб.

1987

ГОЧАНЫН ҮЗҮ — ШАИРИН КӨЗҮ

Бу гочанын үзүндә
Көр нә гәдәр ғырыш вар.
Заман бир әкинчиди,
Салдығы шум — ғырышлар.

Суала тутсан әкәр
Гоча нәфәс дәрәчәк —
Үзүндәки о шумдан
Хатирә көјәрәчәк.

Вала да бәнзәдәрсән
Әкәр о үзә бахсан.
Бу ғырышын һәр бири
Сәс чығырыды јохса?!

Бу валы дилләндирмәк
Истәјәнләр аз олуб.
О чығыра бир өмрүн
Гајғылары јазылыб.

1987

ГОЧАЛЫҒЫН ХАТИРӘСИ

Ушаглыг хатирәләринин
Чијиндә дајаныб бу күнүм —

Өзүм газанмышам бу учалыгы.
Өмрүм чај кими ахыб кедир,
Бир саһилиндә ушаглыгым, кәнчлијим,
Бир саһилиндә гочалыгым.
Һәрәјә өз чаны ширинди,
Өмрү өzkәләрден

борч аллыг нечә?

Ушаглыг, кәнчлик
хатирәјә дәнә билир,

Бәс гочалыг нечә?—

Гочалыгын хатирәси јохду...

1984

РУҲУНУН ДАЛЫНЧА

Истәкли дајым Маисин
әзиз хатирәсинә

Ајагларын сөзүнә бахмады,
Дағ чајы кими гыжылтылы ганын
Ади инсан дамарларына сығмады...

Башына фырланды шәһәр.

Елә бил чағырырды сәни
сүмүкләри сүрмә олмуш
ата, ана.

Гачмаг истәдин

доғулдуғуң кәндә гәдәр,

Бәдәнин дөзмәди

бу арзунун ағырлығына.

Чөкдү көзләринә

әбәди бир јуху.

Чәсәдини саһил бағында гојуб

Учгар бир дағ кәндинә

учду руһун.

Һычгырдыг, ағладыг,

Шивән гопардыг...

Сәнин бәдәнини

јердән галдырыб

Руһунун далынча апардыг, —
Әлимиздән нә кәлирди даһа?!

1984

СОН ЈАРПАГ

О јарпаг титрәјәндә

Үрәкләримиз әсир.

Нечә евин үстүндә

О јарпагын көлкәси.

О јарпаг үмидимиз,

О јарпаг дајағымыз.

О јарпаг јол көстәрән

Ишыглы мајағымыз.

О јарпагы көрәндә

Өмрүмүзә күн дүшүр.

Кечәләр о јарпагда

Јухумуз дүјүн дүшүр.

...Атан, анан, гардашын

Олубдур торпаг, анам.

Бир нәслин будағында

Әсән сон јарпаг—анам.

1987

БУ БАҒЧАДАН

ПАЈЫЗ КЕЧИБ

Хәзәлләрдә көзүм галыб,

Јарпаг јаныб, «көзү» галыб.

Бу бағчадан пајыз кечиб,

Ајағынын изи галыб.

1987

ОХГАЈ

Һәјата кечән инсан арзусу.
Тәшнә үчүн бир гуртум су.
Кор көзә кәлән ишыг,
Һәсрәтли барышыг.
Үрәкдән чыхарылан гәлпә.
Ана дөшләрини әмән көрпә.
Зирвәдә јелләнән Вәтән бајрағы.
Гәриб үчүн бир овуч Вәтән торпағы.
Ана јурду, ата обасы,
Чијәр долусу дағ һавасы.
Вәтән јелләри.
Лоғман бабаларын сәриштәси.
Хәстә алнында ана әлләри,
Нәнәләрин сулу әриштәси.
Тарын сары сими.
Јағышдан сонра күнәшин тәбәссүмү.
Мәһәббәтин ширин әзабы,
Сүкутун дили.
«Јахасы дар көјнәкдә» ики севкили.
Баламын додағында «ата» кәлмәси,
Ишдән гајыданда
Гача-гача габағыма кәлмәси.
Бәхтијар күн, ај...
Охгај! Охгај!!!

ҮЗҮ КӘЛӘЧӘЈӘ

Заман—мәһәк дашы,
Заман—сахталара гәним.
Елә бил көрпүдү мәһәббәт,
Бир учу сәнин чијниндә,
бир учу мәним.
Бу көрпүнүн алтында

селләр-сулар чағлајыр —
Өмрүмүзү будаја-будаја.
Үстүмүздән көрпәләримиз
кечәчәк о таја, бу таја...

1980

ОЧАГ ЈЕРИ

Гибтә еләдим
баш-баша верән
и́ки одуна.
Јандылар
мәһәббәт одуна.
Јандылар әл-әлә,
Јандылар гучаг-гучаға —
Аловдан көз доғулду —
Апардылар онлары
башга очаға.
Бахдым ики көзә,
Дајанмышдылар көз-көзә.
Өмүрдән-күндән
Нәсә дејирдиләр бизә.

1980

АЛДАНЫШ

Гышын сахта тәбәссүмүнә
алданыб,
Ону јаз билән ағач!
Чичәк көзләрини ачыб
Бәхтијар-бәхтијар
күлән ағач,
Чичәјинин үстүнә
Ләчәк-ләчәк гар јағмазмы?

О гар—

көзләринә атылан
Бир овуч торпаға бәнзәмәзми?
Гар сачлы гыш
биләрми һеч,
Нә демәкди јаз өпүшү?
Күлләрини солдурмазмы
буз өпүшү?!
Дамарында дашыб ганын,
Чичәк-чичәк көзәрмисән.
Бу вә'дәсиз ојаныша
Таб кәтириб дөзәрмисән?!

1980

АҒАЧ

Ај гыш күләји!
Севинмә ки,
гупгурудур,
бомбошдур
будағым.
Јенә кәләчәк баһар.
Һәлә мәним ичимдә
Нә гәдәр доғулмамыш јарпағым,
ачылмамыш чичәјим,
јетишмәмиш мејвәм вар.
Анчаг сәнә вермәрәм онлары.
Гышгырырсан,
һәдәләјирсән мәни, —
Јохдур өзкә әлачын.
Нәвазиш көрмәсә
Сәхавәт әли ачылармы
ағачын?!

1982

ХӘСТӘХАНА

Јашамагдан үзмәмишәм әлими,
Һәлә нечә арзуларым көрпәди.
Хәстәхана һәјат илә өлүмүн
Арасында елә бил ки, көрпүдү.

Залым әчәл ојнатмасын гој атын,
Бу дүнјадан кәлиб кечиб де, кимләр?!
Сәрһәддиндә өлүм илә һәјатын
Сәрһәдчи тәк дајаныблар һәкимләр.

Гајтарыблар нечә-нечә дәстәни,
Сөјләјибләр: — Тәләсмәјин көчмәјә!
«Сәрһәдчиләр» нечә-нечә хәстәни
Гојмајыблар бу көрпүдән кечмәјә.

1981

АДИ АДАМ

Јер газар, даш јонар, кәлмәз арына,
Ел-оба ичиндә ахтар, кәз ону.
Гарышар дүнјанын адамларына,
Јохлуғу, варлығы билинмәз онун.

Иши дилијлә јох, әлијлә көрәр,
Натигләр лал олар данышса, динсә.
Ән ағыр ишләрә о, синә кәрәр,
Чалышар, тәр төкәр, ад алар кимсә.

Көнлүндән нә дөвләт, нә ад-сан кечәр,
Дүшмәнә әл ачмаз, доста әјилмәз.
Чәкилиб бир күнчә сакитчә ичәр,
Тојда сағлығына тост да дејилмәз.

Элэнэр сачына гајғы гырову,
Ағ күн арзусујла вурар үрәји.
Өлөндө нә митинг, фәхри гаровул,
Нә дә ки, некролог дејил кәрәји.

Бу гоча дүнјадан көчәр аһәстә,
Ону јола салар беш-он чан-чијәр.
Ади адамларын гәбринин үстдә
Вида сөзүнү дә көз јашы дејәр...

ӨМРҮН ГЫШ ЧАҒЫНДА

Илләр өтүб, јаша долуб,
Јанағынын күлү солуб,
Гыз гочалыб гары олуб,
Көздән јашына-јашына.

Елә ки, дағлара бахды,
Дилиндән бајаты ахды,
Чаванлар кими гыврагды,
Бахма јашына, јашына.

Хатырлајыр һәјатыны,
Хәјал чапыр һеј атыны,
Ешитсә о бајатыны,
Дөнәр даш уна, даш уна.

Далда јерә гачыр һәр күн,
Нәғмәси од сачыр һәр күн.
Үрәјини ачыр һәр күн,
Гәбир дашына, дашына.

Дили јохду, динә дағлар,
Бу ајрылыг синә дағлар.

Ел гајытды, јенә дағлар
Галды башына, башына.

Дөнүклүк она ар кәлиб,
Јухусуна һеј јар кәлиб,
О, гәлбиндә баһар кәлиб,
Өмрүн гышына, гышына.

1978

МОСКВАДА ПАЈЫЗ

Гызларынын сачы кими
Ағачларынын сачы
гызылы.

Пајызын гызыл әлләријлә
Өмрүмүн гызыл сәһифәләри
јазылып.

Москва бир ағачды елә бил,
Үрәјим пајыз јарпағы кими
Онун будағындан асылыб.

1982

БУ ТОНГАЛЫН ОДУ ИЛӘ

Һәрзә-мәрзә сөз данышыр,
Тутун ону!
Вурун ону!
Дири-дири јандырдылар
Бурунону.
Бу тонгалын оду илә
Мүшфигимин, Чавидимин
Илһамынын ганадыны
үтдүләр.

Бу тонгалын ишығында

Нечә өмрү үјүтдүләр.
 Карбышевин бәдәнинә
 су вурдулар...
 Нечә кәндин, нечә јурдун
 Күлүнү көјә совурдулар.
 Бу тонгалын оду илә
 јанан көрдүм
 Освенсими, Хатыны...
 Бу тонгалын ишығында
 Намәрд јенә јәһәрләјиб
 Өз «нейтрон атыны.»
 Бу аловун түстүсүндә
 Боғун ону!
 Тутун ону!
 Вурун ону!
 Јохса бир дә јандыраулар
 Бурунону...

1981

ПАПАГ

Ешги, әмәлијлә танынар инсан,
 Ағылдыр һамыны учалдан көјә.
 Сән исә өзүнү киши сајырсаң
 Башында гијмәтли папаг вар дејә.

Јерсиз ловғалығын нә мә'насы вар,
 Әкәр баш гылынчса, папаг гын олуб.
 Башыны уча тут, дејиб бабалар,
 Бир ағлын мејвәси бир халгын олуб.

Зәкадыр, ағылдыр инсана һәјан,
 Ағыл чешмәсиндән күч алыр бәшәр.
 Дејирәм: көрәсән башы олмајан
 Адамын јадына үрәкми дүшәр?!

Севдим, көзләримдән јуху да гачды,
 Ағыл олмасајды нејләрди үрәк?!
 Папағы гијмәтә миндирән башды,
 Баша гијмәт вермә папаға көрә.

1984

ТӘПӘР ВӘ ЧӘПӘР

Нә вахт ки, чанымда
 тәпәр вар иди,
 Гаршымда тиканлы
 чәпәр вар иди.
 Нә вахт ки, гаршымда
 чәпәр јох олду.
 Гочалдым, чанымда
 тәпәр јох олду.

1982

УМАЧАҒЫМ ВАР

Кизләмәк әбәсдир, ачым «боғчаны»,
 Күл үчүн бүлбүлүн чыхыр бах, чаны...
 Ахы нә кизләјим, сизин бағчанын
 Гызыл күлләриндән умачағым вар.

Бу тутгун гәлбими јалныз күл ачар,
 Дилим јох, дәрдимә олуб күл ачар,
 Тохунса әлимә, әлим күл ачар,
 Титрәк әлләриндән умачағым вар.

Демә ки, көрпәјик, бирчә гарышыг,
 Бахма ки, сојугдур, верир гар ишыг,
 Нәфәсин гарышыг, сәсин гарышыг
 Сәһәр јелләриндән умачағым вар.

«ЈАЛЛЫ»

Бу дағлара һарај дүшүр, үн дүшүр,
Гоч икидләр гызышыблар тәзәчә.
Јарпағларын арасындан күн дүшүр,
Тојханада тәзә кәлин сүзәчәк.

Һамы дүшмүр ахы шабаш селинә,
Ағрын алым, сән көксүнү өтүрмә.
Дәстәбашы нә көтүрсә әлинә
Һүнәрин вар һәмин шејдән көтүрмә.

Чаванларын чыртлајыбдыр чичәји,
Дәстәбашы... Әлиндә шив чубуғу.
Кимә вурса, көјнәдәчәк нечә күн,
Чыхачагдыр күрәјинин габығы.

Јаллы кедән икидләрә бир бахын.
Ајағларын зәрбәсиндән јер гызыб.
Күрәјимә јавашча вур, чубуғун
Үрәјинә дәјир ахы бир гызын.

1977

БАЛЫГГУЛАҒЫ

Елә бил
тојдур дәниздә,
Далғаларын сәси
Каһ бәмә енир,
каһ галхыр зилә.
Балыггулағлары
шабаш кими
сәпәләниб саһилә.
Әл атыб көтүрүрәм бирини,
севә-севә.

Дөнүрәм евә
Өз сәсими удурам,
Гулағыма тутурам.
Бу нәдир?
һејрәтлә бахырам,
солума, сағыма.

Гәрибә сәсләр кәлир
гулағыма.
Елә бил, саһилиндәјәм
дәнизин.

Ләпәләр охујур
һәзин-һәзин.

Инанмырам гулағларыма,
Бојланырам дөрд бир јана.
Бәлкә

магнитафондур балыггулағы,
Дәнизин сәси
јазылыб она.

Үрәк туфан сорағында,
Отағымса
дәнизә охшајыр.

Ишә бах,
бир кичик балыггулағында
Дәниз јашајыр,
Туфан јашајыр.

1970

КЕЧӘЛЛӘР

Бири варыды,
бири јохуду,
Бир кечәл вар иди — нохуду.
Кечәлә саташма,
адамыны таны.
Шејтан да алдада билмәјиб,

кечэл алдаданы.
Фэгэт мәрд олублар,
Инсанлара сәадәт диләжибләр,
кечәлләр.
Шаһлар гырмызы кејиниб тахта чыханда,
Бәд нијјәтләри кечәл еләжибләр,
кечәлләр.

...Дејирләр фәлакәт олармыш,
нәмишлијин гаршысы сахланмаса,
Шикајәтә аллаһ да бахмазмыш.
Гырх кечәлин башы
бир ипә бағланмаса
Күнәш дә чыхмазмыш.
Бири варыды, бири јохуду,
Бир кечәл варыды — нохуду.
Биз динләмишик бу нағыллары,
Һәлә динләјәчәк
гызларымыз, оғулларымыз.
Дејирәм әһсән кечәлләрә,
Онларсыз кечәл галар
нағылларымыз.

МОСКВАДА ИЛК ГАР

Пајыз өз сөзүнү демәјиб һәлә,
Көрәсән бу гарын гәсди нә, јағыр?
Һәлә саралмаға мачал тапмамыш
Јашыл јарпагларын үстүнә јағыр.

Бир һәсрәт гәлбими үзүр кизличә,
Әријир өмрүмүн гызыл күнләри.
Чатым һарајына билмирәм нечә—
Үстүнә гар јағыр гызылкүлләрин.

1982

* * *

Дүзләрдә гантәпәр, зәнчәфил, кәкоту,
Дағ бојда олурмуш дағларын сүкуту.
Башынын алтына јастыгтәк чәк оту—
Мүркү вур, бу јуху хош олар.

Күлләри дәстәјлә көксүнә сыханда,
Күләјин «әлләри» доланар јаханда,
Зирвәдә доланан гартала баханда
Үрәк дә чеврилиб гуш олар.

Сел кәләр, дағлара сәс дүшәр, «кум, курум»...
Әкс едәр о сәси өзүндә сылдырым,
Дағыдар сүкуту бир анда илдырым,
Көјләрин «үрәји» бошалар.

1970

ҺӘЈАТЫН МӘ'НАСЫ

Ушагларын гәлби әсир бајагдан бәри,
Дүшүнчәләр нәһајәтсиз, арзулар мин-мин.
Чох чәкмәди, мүәллимин титрәк әлләри,
Ағ јол чәкди үзәриндә гара лөвһәнин.

«Сән һәјатын мә'насыны нәдә көрүрсән?»—
Нечә јерә парчаланды бу јол бир аздан.
Дујғулары алышдыран суала әһсән,
Һәр үрәјә бир гол кәлди Күрдән, Араздан.

Дүшүнчәләр һеј күкрәди, үрәкләр долду,
Санки күнәш көл үстүндә әритди бузу.
Һәр сәрлөвһә елә бил ки, бир вағзал олду,
Јола дүшдү синәсиндән мин хәјал, арзу.

Бири жазыр, әсил һәјат мүбаризәдир,
Бири жазыр: јаратмагдыр өмрүн мә'насы.
Бирисинин сөзү көһнә, бири тәзәдир,
Бири өмүр арзулајыр јүз ил ән азы.

Бири жазыр: каш олајдым чичәкли бир јаз,
Пајлајајдым ишығымы чәмәнә, чөлә.
Бири жазыр: һәјатымын мә'насы олмаз,
Әкәр фајда вермирәмсә обаја, елә.

Бири жазыр: ганатмајын көһнә јарамы,
Јалварырам, ришхәнд едиб күлмәјин мәнә.
Јаш фәргимиз сәрһәд кими кәсиб араны,
Бачармырам үрәјимлә, севирәм јенә.

Бири жазыр: далғасыз да дәниз олармы?!
Бәзәк вурур өмрүмүзә һәсрәт, интизар.
Бири жазыр: севилмәкдән көзәл шеј вармы?!
Бири жазыр...
Нә гәрибә сөзләр жазырлар.

1976

АСФАЛТЫН ҮСТҮНДӘ ЧИЧӘКЛӘР АЧАР

Бу нечә арзуду көнлүмдән кечиб?
Үрәјин ишиндән баш ачмаз фәләк.
Кәндин чәмәниндән, чөлүндән кечиб
Асфалтын үстүнә чан атар үрәк.

Асфалтын үстүјлә үмидләр учар,
Шәһәрин јухусу әршә чәкиләр.
Асфалтын үстүндә чичәкләр ачар,
Чичәк әтри илә долар сәкиләр.

Үз күләр баһарын кәлиши илә,
Гызлар тәбәссүмдән чәләнк тохујар.
Јыртар көјнәјини Гызылкүл, Лалә,—
Күлләр чаванлара мејдан охујар.

Јанаглар алланар чијәләк кими,
Асфалтын тозуну јујар јағышлар.
Бурда ганад ачыб кәпәнәк кими,
Чичәкдән чичәјә гонар бахышлар.

Ишыға чан атар севән үрәкләр,
Бир үрәк ишыгды бир гыз күлүшү.
Чәмәнин бәхтинә күлләр, чичәкләр,
Асфалтын бәхтинә көзәлләр дүшүб.

1983

ТӘК АРМУДУН ӨНҮНДӘ ДҮШҮНЧӘЛӘР

Тәклик сыхды үрәјими, бојнуму бурдум,
Һәсрәт оду јанағыма сүзүлдү дән-дән.
Бир гурумуш тәк армудун јериндә дурдум,
Ағач олуб битмәк кечди мәним гәлбимдән.

Әзиз кәлир бурда мәнә от да, ағач да,
Бу дәрәдән, бу тәпәдән адам утаныр.
Көһләними ојнатдығым о јал-јамачда
Ајры ушаг мәһмизләјир инди атыны.

Доғма јердә көврәк олмаг нә асан имиш,
Еһ, нә билим, бәлкә елә бу тәк армуд да
Мәним кими гәрибсәјән бир инсан имиш,
Ағач олуб көк салыбмыш бир вахт бу јурдда.

Узаглара сүрдүм бир вахт мән гарғы аты,
Бу јолларда һәм севинч, һәм синә дағы вар.
Булудлара чан атса да, ағачын, отун,
Өз эслинә, өз көкүнә гајытмағы вар.

Илләр өтүр, өмүр дөнүр ширин нағыла,
Эн гүдрәтли икидин дә бошалыр голу.
Сајмазјана өз атыны сәјирдән оғлан,
Кәлиб бура дирәнәчәк сәнин дә јолун.

Көрәчәксән буза дөнүб о од, о очаг,
Гарғы атлы ушаглар да кечәчәк сәни.
Доғма јурдда сәни һеч кәс танымајачаг,
Үрәјиндән ағач олмаг кечәчәк сәнин.

1986

БАҢАР ДУҢҒУЛАРЫ

Улдузлар әриди, ачылды сәһәр,
Шәфәгләр сәпилди јерә зәр кими.
Гызарды үфүгләр, јанды үфүгләр
Һәјадан гызаран кәлинләр кими.

Көјләрдә нур сачан меһрибан көзәл
Сүзкүн бахышыјла һәр јана бахды.
Тәбиәт дирчәлди санки әлбәһәл,
Торпағын чанына һәрарәт ахды.

Күнәш бој көстәрди, галхды јухары,
Кәздирди дүнјаја хумар көзүнү.
Гајадан салланан буз салхымлары
Дартыныб, гајадан атды өзүнү.

Гышдан тәһвил алды дүнјаны баһар,
Әријиб төкүлдү гар мунчуг-мунчуг.
Учду будаглардан ағ либаслы гар,
Гонду будаглара јашыл тумурчуг.

ГАПЫМЫЗДА БИТӘН ТУТЛАР

Тале өзү гарғыјыбмы бу кәндә?—
Тәнһа евләр көзүмүзү дағлајыр.
Үстүмүзә дәрд булуду чәкәндә
Көзләримиз булаг олуб чағлајыр.

Бир нискил вар бу тутларын бојунда,
Күскүн-күскүн дајаныблар көр нечә.
Көзләримин көз көјнәдән сујунда
Өтән күнләр күзкүләнир кизличә.

Гапымызда битән тутлар, хош көрдүк,
Буғум-буғум бој атмысыз, галхмысыз.
Бу ев сизә сәнкәр олуб, әскәртәк
Нечә-нечә дөјүшләрдән чыхмысыз.

Дөнүб тапдаг мејданына бизим бағ,
Барамачы кәлиб сизи доғраја.
Һүчум чәкиб гојун-кечи, ат-улаг,
Дөзмүсүнүз һәр әзаба, ағрыја.

Үрәјими тәкчә сизә ачарам,
Башдан-баша дујғусунуз, һиссиниз.
Гапымыздан кетмәмисиз һеч һара,
Һамымыздан етибарлы сизсиниз.

БЭСРЭТ

Көзүм көрүр,
Үрәјим атланыр.
Әлләрим титрәјир,
Рухум ганадланыр.
Јашымын бу чағы,
Сачымын ағы,
Мәни бөјүк адам санан
Кәндчиләримин гынағы —
Бу доғма јерләрлә мәним арамда
Сәрһәд дирәкләри кими дајаныр.
Бу дирәкләрин о үзүндән
он үч јашлы,
гара көзлү, гара гашлы
бир ушаг бојланыр.
Мәнә «кәл-кәл» дејир
Дәрәләрин дәринлијиндә
чағлајан булаглар.
Јол кәнарында битән гырхбуғумлар,
кол дибиндән бојланан гузгулаглар,
синәсиндән чичәк дәрдијим чәмәнләр,
будағындан јелләнчәк асдығым ағачлар...
Анчаг...
Он үч јашым кими
әлчатмазды, үнјетмәзди,
Бу дағлар, бу дәрәләр, бу јамачлар...

1986

ШЕ'Р ЈАЗАНДА

«Шаир ше'р јазанда биринчи нөвбәдә
охучуну дүшүнмәлидир» дејән бир
философа

Јолдаш фәлсәфәчи,
Кизләнмә шүарлар
архасында,
Дәриндән дүшүн бир!
Јағыш јағанда
отлары, чичәкләри,
Чичәк битәндә арылары,
Ары бал чәкәндә инсанлары
дүшүнмүр.

Анчаг...

Јағыш чичәк үчүн,
Чичәк бал үчүн,
Бал инсан үчүн
кәрәкди...

Тохунма шаир үрәјинә,
О, үсјанкарды, шылтагды,
көврәкди.

Шаир ше'р јазанда
көзүнә охучу көрүнмүр,
илан кими гыврылыр јериндә.
Јохса јағышын сәси,
Чичәјин әтри,
Балын ширинлији
Олмаз онун ше'риндә.

1984

ЈЕТИМИН ТОЈУНДА

Сәһәр-сәһәр евдән чыхды,
шад-шалајын.
Тоја кетди о,
јетим гоһумунун тојуна.

5. Сиф. 9796.

Тојчулар кэлэн кими
Илк сифариши вериб
Жазыг кирди ојуна.
Кэлмишди
Сыныг үрәји јамамаға,
Жетим тојуну шәнләндирмәјә.
Ојнады —
Бу дүнјаја бағлы һәсрәтини
эритди
О һаванын одунда.
Торпаг ојум-ојум ојулду,
Дидим-дидим дидилди
Ајағынын алтында.
Белә үрәкдән ојнадығыны
Һеч кәс көрмәмишди һәлә.
Ојнајырды дејә-дејә, күлә-күлә.

Ојнады —
Ону нә бездирди,
нә јорду.

Бу ојун —
бир тојун илк һавасыјды,
бир өмрүн сон аккорду.
Бирдән

көкүндән гопан
Гоча палыдлар кими
Тиртап јыхылды јерә.
Бирдән гарышды ара.
Жетимин тоју да
жетим галды,
Бирчә һавадан сонра.

1977

* * *

Инсан торпағы
шумлады,
белләди,
кәркиләди...

Дүнја дүнја олдуғуну
Гојнуна инсан кәләндә
дәрк еләди.

1985

ГОЈУН

Гојуну гурддан горујуруг,
Бу бизим достумузду дејирик.
Сүдүнү ичирик,
Јунуну гырхырыг,
Этини јејирик
достумузун.

1985

ДОГГУЗ АЈЛЫГ НАҒЫЛ

Ағрыларын күчүнә
Көзәлләшир һәјат да.
Ағрылар һесабына
Ширинләшир өвлад да.
Јер үзүндә еһ нә гәдәр
ағры вар?
Бири санки бир улдуз.
Ағрыларын мүгәддәси —
Доггуз ајлыг ағрылар,
Рәгәмләрин мүгәддәси —
Доггуз.
Доггуз ај, доггуз күн,
доггуз кечә,
доггуз саат, доггуз санијә...
Доггуз ајлыг чағаны
Гојачаглар нәннијә.
Сона јетәчәк
доггуз ајлыг нағыл.
Көјдән алма јеринә

ја гыз дүшәчәк,
ја огул.
Алмалар кимә чатачаг?—
Нә мәнә, нә сәнә.
Икиси дә
нағыл сөjlәjәнә...

КӨJ АТ

Көj ат кишнәjәндә
Көjdә шимшәк чахарды.
Көj ат фынхыранда
Елә бил jағыш jағарды.
Көj ат jола чыханда
Су кими ахарды.
Көj ат шаһә галханда
Намы һәсрәтлә бахарды.
Төвләдән чыхаранда
Бахмазды jола көзләри.
Ала булудларда иди,
Көj атын ала көзләри.
Көj ат көjdәки булудлары
Әмирди елә бил.
Көj атын аjаглары көjdә иди,
Jерә дәjмирди елә бил.
Фәрман даjы һәр күн
Көj аты тумарлаjарды.
Jалыны дараjарды,
Палчыға батмасын деjә
Гуjруғуну дүjәрди.
О бири атлар күләш тапмазды,
Көj ат арпа jejәрди.
Гышда алтына
саман сәпәрдиләр,
Гупгуру оларды алты.
Jазда бичәнәjин ортасында
Һөрүкләjәрдиләр көj аты.

Тез-тез гырарды һөрүjүнү,
Атлары гатарды габағына.
Атмы дөзәрди
Көj атын шыллагына?
Көj аты әзизләjәрдиләр,
Көj аты охшаjардылар.
О бири атларын белиндә
Көj ата гыш азугәси
дашыjардылар.

Көj ат кәклик кими сәкәрди,
Көj аты аjда бир дәфә минәрдиләр,
Суjа апаранда да Фәрман даjы
ону jедәjиндә чәкәрди.
Минәндә фишәнкә дөнәрди Көj ат,
Гәфәсдән чыхан пәләнкә дөнәрди Көj ат.
...Тәзә сәдр гоjдулар колхоза,
Һәр шеj дәjишди.
Көj аты динчлик, гаjғы
Көj ат еләмишди.
О гәдәр миндиләр Көj аты,
Һаj-һаjы кетди, галды ваj-ваjы.
Көj ат көjdән jерә дүшдү,
Олду о бири атларын таjы.

ДӨРД МИСРА БАJАТЫ

«Бу гонаг евинин гаршысында
дөрд чинар вар иди, онлары кәсди-
риб jериндә күл әкдирмишәм.»
(Бир мүдирин сөzlәриндән)

Деjирәм көрәсән о хан чинары
Үстүнә jыхмады күләк нә үчүн?
А күл севән мүдир, бир дүшүн бары,
Jерми гәһәд иди күл әкмәк үчүн?!

Чинарын јерини верәрми коллар,
Дашын көзләриндә селләнәрми јаш?!
Доғранды күнәшә узанан голлар,
Бир көтүк үстүндә кәсилди дөрд баш.

О төрә бојундан бир утан бары,
Мәрдә тәлә гуран нијә әр олсун?!
Сәнә баш әјмәјән о дөрд чинары
Кәсдин ки, бојунла бәрабәр олсун?!

Уча ағачларын көрүнүр јери,
Каш онлар бир аз да бој ата иди.
Санки бу дөрд чинар анамыз јерин
Дилиндә дөрд мисра бајаты иди:

Һарај нашы әлиндән,
Алын иши әлиндән.
Торпаг шикајәт ејләр
Көзүм јашы селиндән.

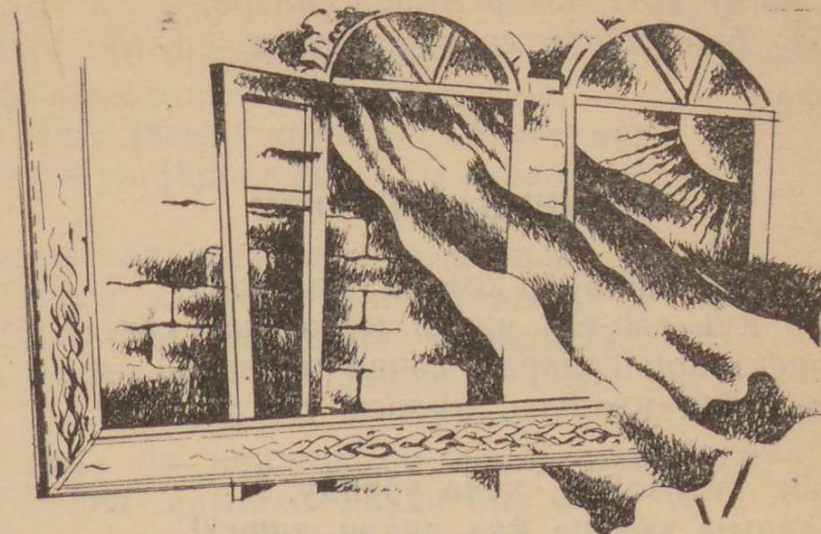
1985

* * *

Үрәјим доланда динәр гәләмим,
Вараглар үстүндә гуш кими учар.
Елә бил котана дөнәр гәләмим,
Кағзын үстүндә шырымлар ачар.

Илһамым зәһмәтдән сәадәт умар,
Чәкәр «шум кағызлар алын тәрими.
Титрәк гәләмимлә ачдығым шума,
Тохумтәк «сәпәрәм» фикирләрими.

СӘНИН ПӘНЧЭРӘНДӘН СҮЗҮЛӘН ИШЫҒ

О ИШЫҒ

«...Јел вуруб синән ачды
Көзүмә ишығ кәлди.»

Бајаты

Бу севки јолуду, һәсрәт јолуду,
Бу јолда чан вермәк көнлүмдән кечәр.
Гара палтарыны — гара булуду,
О ишығ шимшәк тәк доғрајар, бичәр.

Синәндән нур дашыб ахар көзүмә,
Көјәрәр ичимдә бир дәли һәсрәт.
Бир чүт интизар көз бахар көзүмә,
Дејәр ки, өмрүнү о нура һәср ет.

О ишығы көрчәк гуру будағын
Үстүндә тумурчуг үмидләр јанар.
Көзүнә јаш кәләр гуру булағын,
Бир өлмүш чығырын оту тапданар.

Талејим бир анда бүрүнәр зәрә,
Бир өтәри севинч көзләјәр мәни.
О ишыг хәтт чәкәр өтән күнләрә,
Тәзә бир һәјата сәсләјәр мәни.

1983

СӘНИН ПӘНЧӘРӘН

Инчими парлајыр көзүндә дән-дән,
Бир күн гәһ-гәһ чәкиб күләсисән сән.
Сәнсиз кор галарды сәнин пәнчәрән,
Пәнчәрән көздүсә, киләси сәнсән.

Үрәк интизарда, кечә узунду,
Јатармы көзүнә көз дикән ашиг?!
Мәнә елә кәлир, бәхт улдузумду
Сәнин пәнчәрәндән сүзүлән ишыг.

Күчәниз, мәһләниз јолуму көзләр,
Һәр титрәк тәбәссүм дајағым олар.
Сәнин пәнчәрәндән бојланан көзләр
Севда јолларында мајағым олар.

Јенә пәнчәрәнә көз дикмишәм мән,
Һәсрәтә көкләниб гәлбимин сими.
Ахыр ки, ачылды сәнин пәнчәрән,
Ачылды һәсрәтли голларын кими.

1980

СӘН АЧДЫН ГАПЫМЫ

Чөлләри, дүзләри доландым, кәздим,
Көзүмә дәјмәди бир күл, бир чичәк.

Гышын бу чағында һеч көзләмәздим,
Ачарсан гапымы баһар јели тәк.

Көзәриб боғулдум мән өз түстүмә,
Кирчәк отағыма сән јана-јана.
Гәфил јағыш кими јағыб үстүмә,
Солмуш јарпағымы кәтирдин чана.

Үрәк олдуғуну дәрк етди үрәк,
Титрәк әлләрини аланда әлә.
Одлу бахышларын јаз күнәшитәк,
Гарымы, бузуму дөндәрди селә.

Һарда од көрмүшдүм сәнин одунтәк?!
Көзәриб алышды кизли бир очаг, —
Баш-баша гојулмуш ики одун тәк,
Әлими әлинин үстүнә гојчаг.

Баһара чеврилди бир ан ичиндә,
Кечикмиш мәһәббәт гышда көзәрди.
Әтирли јаз олдум боран ичиндә,
Јурунун одуна јаш да көзәрди.

1979

БИР КӨЗӘЛ ЈАҒЫША МЕЈДАН ОХУЈУР

Алычы гуш кими јерә шығыјыр,
Зөвг алыр јағмагдан лејсан елә бил.
Бир көзәл јағыша мејдан охујур,
Гачыб далдаланмаг һајында дејил.

Кәзән бир чичәкди санки чәмәндә,—
Хошбәхтдир сачына дүзүлән јағыш.

Онун телләриндә дүшүб кәмәндә.
Күмүш топуғундан сүзүлән јағыш.

Синәјә жапышан ағ көјнәк алтдан
Тунч гамәт көрүнүр, илаһи гамәт.
Бахышы салачаг атлыны атдан,
Гијамәт гопачаг, валлаһ, гијамәт.

Бахырам, һејрәтдән лал олмушам мән,
О гәдди, гамәти оғулсан унут.
Ајағы алтында мәст олуб чәмән,
Башынын үстүндә ағлајыр булуд.

1985

ГАРА ПАЛТАРДА

Гара күн өмрүнә дүшмәсин јахын,
Бу гара палтарда сән нә гәшәнксән.
Мәнә елә кәлди гара занбағын
Ичиндә динчәлән ағ кәпәнәксән.

Әјилиб су ичсәм ешгин чамындан,
Валлаһ, күләсиди, өмүр күләси.
Көзүнүн тәбәссүм гығылчымындан
Алышды көзүмүн көмүр киләси.

Көзәрди ешгимин үмид тонгалы,
Мәһәббәт һавалы күләкми әсән?!
Сән ишыг сачырсан, гара мангалын
Ичиндә алышан аловсан, нәсән?!

Одлу көзүндәки бу сәһр нәди?—
Јохса мүждәчиси одур баһарын?!

Сәнин көзәллијин саваб ејләди,
Үзүнү ағартды гара палтарын.

ЈАНҒЫН

Үрәјин говрулур, билирәм буну,
Дилин дә сөз тутмур, кәкәләјирсән.
Фүрсәт тапан кими өз «аһ-уф»уну
Телефон хәттинә јүк еләјирсән.

Асырам дәстәји, дүшмүрсән руһдан,
Јенә зәнк едирсән, «аһ-уф»дур ишин.
Од алса үрәјим о «аһдан, уфдан»,
Бизи нә көзләјир, бир өзүн дүшүн!

Валлаһ бу истәјин әбәсдир, әбәс,
Бејними јериндән ојнатма наһаг.
Телефон јанғыны сөндүрә билмәз,
Кәлсәм, евиниздә «јанғын» олачаг...

1986

ДАҒ ЧИЧӘЈИ

Сән тәзә бир чичәк идин,
Һеч кәс хәбәр тутмамышды
Сачларынын гохусундан.
Көзләринин мәс'умлуғу
ајылтмышды

Мәни гәфләт јухусундан.
Әлчатмаз бир учурумда
Битәјдин каш.
Сүрүнәјдим сәнә сары
Дизин-дизин, јаваш-јаваш.

Күч верәјди голларыма
Мәһәббәтин гадир сәси.
Ғајалара җазылајды
Ешгимизин тарихчәси,—
Ахмајајды ганым һәдәр,
Ғызылы бир јол салајдым
Сәнә гәдәр.
Даһа уча олајды каш,
Сәнин јерин.
Баш гојајдым ајағына
«Чан верәјдим ширин-ширин».

1976

СӘНИ ӨТҮРМӘЈӘ КӘЛМИШДИМ О КҮН

Әлинә чатмагчүн әсирди әлим,
Өзүмү бәхтәвәр билмишдим о күн.
Көксүмү өтүрә-өтүрә күлүм,
Сәни өтүрмәјә кәлмишдим о күн.

Үрәјимдә һәсрәт, дилимдә килеј,
Пәришан сачымы күләк дағыдыр.
Мәнимчүн нәдәнсә чох көрдү тале,
Сәнинлә көрүшүб ајрылмағы да.

Үзүмдән бир һәсрәт булуду кечди,
Јағышда исланды ғызылы телләр.
Сәнин әлләринчүн гәрибсәмишди
Мәним әлләримдә ағлајан күлләр.

Ајрылыг кәтирди бизә бу баһар,
Јенә күчәләрә чисәкләмишди.
Күлләр әлләримдә ағлајырдылар,
Ғәлбимдә һәсрәтин чичәкләмишди.

1985

БУ ЧӘМӘНДӘ БИР ГЫЗ ЧЫХДЫ ҒАРШЫМА

Бу чәмәнлик јаман кәлди хошума,
Бир чүт бүллур ләчәк дүшдү көзүмдән.
Бу чәмәндә бир гыз чыхды ғаршыма,
Чәмән дүшдү, чичәк дүшдү көзүмдән.

Һәсрәт көзүм о көзәлә дикилчәк
Јанағлары бахышымдан алды од.
Әлләриндә шеһли-шеһли күл-чичәк,
Ширин-ширин хәјаллара далды о.

Күлүмсәди, даға дөндү үрәјим,
Бу хош күнә шаһид олсун Көјәзән.
О јанагда пардахлајан чичәји,
Үзмәк мәним гисмәтиммиш дејәсән!

1986

* * *

—Ғалдыр кирпијини, сәбрим јох даһа,
Көрүм көзләрини бир јол јахындан.
—Мәним кирпикләрим ғалха билмир һа,
Сәнин бахышынын ағырлығындан!

1985

СЕВКИ АҒАЧЫ

Санырдым бир даһа титрәмәз үрәк,
Чеврилиб олмушду даш, үрәјим дә.
Ғајанын үстүндә битән ағач тәк
Бир севда көјәрди даш үрәјимдә.

Бу севда ағачы кеч-тез көк атыб,
Мәним даш гәлбими парчалаҗачаг....
Гаҗанын гәлбиндә севки оҗадыб,
Зәриф бир чичәјин гүдрәтинә бах!

1984

О АҖЛЫ АХШАМДА

Мәним һәсрәтимә сән гәним идин,
Көксүмүн алтында әсирди үрәк.
О аҗлы ахшамда сән мәним идин,
Долмушдун гәлбимә аҗ ишығытәк.

Араз топуғумдан, Күр ашығымдан,
Титрәјән үрәјим мүғәнни иди.
Санки чарпајымыз аҗ ишығындан
Асылмыш сәһрли бир нәнни иди.

Бизи јелләјирди күләк астаҗа,
Илаһи, нә хошбәхт, бәхтәвәр идик,
Кәлмә кәсмәјә дә тапмадыг мачал,
Биз ешгин одуна шамтәк әридик.

Онда һәсрәтимә сән гәним идин,
Көксүмүн алтында әсирди үрәк.
О аҗлы ахшамда сәң мәним идин,
Долмушдун гәлбимә аҗ ишығытәк,

1985

СЕВКИДӘ КЕРИЈӘ ЈОЛ ЈОХДУ АХЫ

Гәлбимдә јурд салан тәмиз севкијә
Нијә јухарыдан ашағы бахдын?
Мәндән үз дөндәриб ујдун өзкәјә,
Елә дүшүндүн ки, ачылды бахтын.

Күлүнү солдурду чичәкли бағын
Сојуг бахышларын бир шахта кими.
Мәним үрәјимә вурдуғун дағын
Јарасы көјнәјир бу вахта кими.

Үстүмдән ајрылыг јелләри әсди,
Мәни күл еләди һәсрәтин аһы.
Сәдәгә умурсан, анчаг әбәсди,
Севкидә керијә јол јохдур ахы...

1985

ДАҖЛЫ ГЫЗЫН ТОЈУНДА

Нәләр дүшүнүрдү тәнтимиш көјләр?
Хәјала кетмишди гочаман палыд.
«Кәлин атланды»ја бәнд имиш көјләр,
Илдырым кишнәди, һөнкүрдү булуд.

Әләнди көзләрдән јаш килдир-килдир,
Гардаш овундурду өз анасыны.
Дағын башындакы булуд дејилди,
Долан көзләријди гыз анасынын.

Тәзә бәј тәлашла бојланыр көјә,
Дарајыр көһләнин ағ јалларыны.
Дағ гызы дағлардан кетмәсин дејә,
Сел јујуб апарды дағ јолларыны.

79

Адәтләр гојмур ки, һараја кәлсин,
Оғланын көксүндә чырпыныр үрәк.
Дағлы көзәлијлә евләнән кәсин,
Гәлби дә, сәбри дә дағ олсун кәрәк.

БӘНӨВШӘ

Сәни интизарда гојуб кәлмишәм,
Башга чичәкләрә ујуб кәлмишәм.
Сәнин һәсрәтиндән өзкә нә дәрдим,
Бәнөвшә, гәлбими салмысан ода.
Сәни севә-севә нәркизи дәрдим,
Тәлҗин һөкмүјмүш сән демә бу да.

1983

* * *

Фиқирсиз баш чијинә,
Севкисиз үрәк синәјә
 јүкдү.
Инсан ағлыјла,
мәһәббәтијлә
 бөјүкдү.

1982

КӨЗҮМҮН ГАН ЧЫҒЫРЛАРЫ

Һара атым синәмдәки бу ағрылары,
Һәјатымы индән белә кимә һәср едим?
Көзүмдәки гыпгырмызы ган чығырлары
Ајағынын изләриди, јохса һәсрәтин?

80

О чығырлар ган ағлајан булуд көзүмдә,
Ишыг сачан гызыл-гызыл шимшәкди јохса?
Су әләдин, көмүр олду гызыл көзүм дә,
Көзләrimi ачыб көрдүм јанымда јохсан.

1986

АҒ ӘЛЛӘРИН ИШЫҒЫНДА

Бу чичәкләр јатды мәним көнлүмә,
Үрәк деди: — Кәл онлара нәғмә гош!
Бир ағ занбаг әл узатды әлимә,
Деди: — Бурдан дөнәрләрми әлибош?

Аловланды, көзә дөндү јанағы,
Көрдүм јазыг ичин-ичин говрулуб.
Әлләримә әл узадан занбағын,
Тәбәссүмү кәдәр илә јоғрулуб.

Гара көзләр тәлҗимин үлкәри,
Дурушу да, бахышы да ше'р иди.
Мәним көсөв әлләримин кәдәри
Ағ әлләрин ишығында әриди.

О ағ әлләр тәлҗимә нә јазды.
О көзләрдә бир јаз сели дашырды.
О әлләри бош гајтармаг олмазды,
О әлләрә үрәјими тапшырдым.

1982

ПӘРВАНӘ КИМИ

Фырландым сәнин башына
Көз јуммадан бүтүн кечә.

6. Сиф. 9796.

81

Пәрванә одун башына
Нечә фырланыр, еләчә...

Елә ки гаранлыг дүшәр,
Үрәк гызмаз доста, јада.
Сыгынар өз улдузунун
Ишыгына һәр бир адам.

МӘН СӘНИНЛӘ

Мән сәнинлә
ајлы кечәләри,
шеһли чәмәнләри,
әтриндән мәст олдуғум
јасәмәнләри,
сујундан ичдијим
булаглары,
зирвәсиндән бахдығым
дағлары,
күлләри үшүдән
чәни, чискини,
үрәјими көјнәдән
ағрыны, нискили—
һәр шеји, һәр шеји
унудурам,
јумурам көзүмү дә.
Унудурам сәни дә,
өзүмү дә.
Әбәдијјәтә говушмаг кими
бир шејди
сәнинлә бирликдә олмаг.

1988

СУБАЈЛАР МӘЧЛИСИ

Бурда нә гејбәт вар, нә дә бир килеј,
Дујғулар ачса да, көз тох, көнүл тох.
Алман һесабыјла дүзәлиб һәр шеј,
Кимсәнин кимсәдән тәмәннасы јох.

Гәдәһләр тохунур бири-биринә,
Сәмими сағлыглар сәфә дүзүлүр.
Бурда бадәләрә шәраб јеринә,
Зарафат сүзүлүр, севинч сүзүлүр.

Дуруб стол үстә јол көзләјир меј,
Он адам сүбһәдәк ичсә бәсидир.
Бизим сүфрәмиздә чатышмајан шеј,
Тәк гадын әлинин сәлигәсидир.

СЕВКИ ФӘСЛИ

Дүнја јаранышдан хејирди, шәрди,
Севиб әзаб чәкән әһли-бәшәрди,
Бу һәјат нечә дә адиләшәрди,
Үрәк олмасајды әсир севкијә.

Севки јолумузда јаныр чыраг тәк,
Һәдәјә, горхуја бахмыр ки, үрәк
Севдин, иланбоған вахтынды демәк,
Јаш сәрһәдми чәкәр әсил севкијә?!

О нечә өмүрдү, јохушу јохду,
О нечә баһарды јағышы јохду?
Севкинин нә јајы, нә гышы јохду,
Үрәјин өзүдү фәсил севкијә.

1984

КИТАБЫН ИЧИНДӘКИЛӘР

Доғулдуғум торпаг — күвәндијим халг

Азәрбајчан торпагы	3
Мәним имзам	5
Баяты јағышы	6
Доғулдуғум кәнд	6
Шәһәр јуху көрәр	7
Һүсәјн Чавидә	8
Аразын чавабы	9
Гара зурна, дөнүм сәнин көзүнә	10
Ләјләј, Гәбәләм, ләјләј!	12
Гәбәләни горујан һасар	13
Кәнд тојунда	14
Тој чөрәји салынанда	17
Габој чалынанда	18
Ләнкәранда јағыш	20
Астара	21
Гарачы јурдунда	22
Кәпәз	23
Маралкөлә јол кедирәм	23
Бу кечә	24
Сары Ашыг јанғысы	24
Ијдә әтирли нәғмәләр	25
«Кәндимә гонаг кәлән дост...»	26
Чәјзәмидә ғыш кечәси	27
Зирвәдә	28
Бүллүр бәләдчим	28
Јерин јеринә олсам	29
Әл гузусу	29

Очаг дашы	30
Киши үрәји	30
О бағын ағачлары	31
Дүз — әјри	32
Дејирәм јахшы ки, бу гәләмим вар	32
Охшар талеләр	33
Саз көјнәкдән чыханда	33
«Охуја-охуја дурналар көчүр»	33
Илк гар	34
Дәјишмә	34
Сумгајыт	35
Бизә инсан дејәрләрми	36
Чијин-чијинәјәм пәјызла	36
Ушағлығым	37
Анама мәктуб	37

СЕВИЧИМ-КӘДӘРИМ

Улдузлар	39
Тәјгутан	40
Бибимин сөзләриндән	41
Заман	42
Бу дүнја	43
Кәдәрим — севинчим	44
Гәбир гапысында пасланан ғыфыл	44
Гочанын көзү-шаирин көзү	45
Гочалығын хатирәси	45
Руһунун далынча	46
Сон јарпаг	47
Бу бағчадан пәјыз кечиб	47
Охгај	48
Үзү кәләчәјә	48
Очаг јери	49
Алданыш	49
Ағач	50
Хәстәхана	51
Ади адам	51
Өмрүн ғыш чағында	52
Москвада пәјыз	53
Бу тонгалын оду илә	53
Папаг	54
Тәпәр вә чәпәр	55
Умачағым вар	55
«Јаллы»	56

Балыггулағы	56
Кечәлләр	57
Москвада илк гар	58
«Дүзләрдә гәнтәпәр, зәнчәфил, кәкәту»	59
Һәҗатын мә'насы	59
Асфалтын үстүндә чичәкләр ачар	60
Тәк армудун өнүндә дүшүнчәләр	61
Баһар дүҗулары	62
Гапымызда битән тутлар	63
Һәсрәт	64
Ше'р җазанда	65
Летимин тојунда	65
«Инсан торпағы шумлады...»	66
Гојун	67
Доггуз ајлыг нағыл	67
Көј ат	68
Дөрд мисра бајаты	69
«Үрәјим доланда...»	70

Сәнин пәнчәрәндән сүзүлән ишыг

О ишыг	71
Сәнин пәнчәрән	72
Сән ачдын гапыны	72
Бир көзәл җағыша мејдан охујур	73
Гара палтарда	74
Јанғын	75
Даг чичәји	75
Сәни өтүрмәјә кәлмишдим о күн	76
Бу чәмәндә бир гыз чыхды гаршыма	77
«Галдыр кирпијини...»	77
Севки ағачы	78
О ајлы ахшамда	78
Севкидә керижә јол јохдур ахы	79
Дағлы гызын тојунда	79
Бәнөвшә	80
«Фикирсиз...»	80
Көзүмүн ган чығырлары	80
Ағ әлләрин ишығында	81
Пәрванә кими	81
Мән сәнинлә	82
Субајлар мәчлиси	83
Севки фәсли	83

Редактору **Адил Чәмил**
Рәссамы **М. Мәммәдов**
Бәдии редактору **А. Әләкбәров**
Техники редактору **В. Плиткина**
Корректору **Н. Мәһдијева**
ИБ 2863

Јығылмаға верилмиш 26.12.1988 чи
ил. Чапа имзаланмыш 9.02.1989 чу ил.
ФГ 13521 Кағыз форматы 70x90^{1/32}
Мәтбәә кағызы № 1. Шрифтин гарнитуру
әдәби јүксәк чап үсулу илә. Шәрти ч.
в. 3,22 Учот нәшр вәрәги 3,0 Тиражы
3,000 Сифариш 9796. Гијмәти 35 гәп.

Азәрбајчан ССР Дөвләт нәшријјат,
полиграфија вә Китаб тичарәт ишләри
комитәси.

«Јазычы» нәшријјаты, 370005,
Бакы, Натәван мејданы, 1.

«Коммунист» нәшријјатынын мәтбә-
әси 370146. Бакы. Мәтбуат проспекти
529-чу мәһәллә.

Рафиг Юсифоглы
(Алиев Рафиг Юсиф оглы)

РОДНОЙ ОЧАГ

Стихи

(на азербайджанском языке)

Баку—1989

Издательство «Язычы».

370005, Баку, площадь Натаван, 1.

Типография изд-ва «Коммунист»

Баку, 370146.

35 гәп.

